

Kamarás Klára
Napraforgók

Kamarás Klára

Napraforgók

HÉTHATÁR

Pécs, 2014

Kamarás Kára
Napraforgók

A könyvborító Erőss Zsolt munkája
A reprodukciók Kamarás Klára festményei
A klipek szövegszerkesztővel készültek

© Kamarás Klára

ISBN 978 963 89538 8 9

Bemutakozás

Talán felesleges. Aki már olvasta néhány írásomat, úgyis ismer. Azokhoz is csak röviden szólok, akik most ismerkednek velem.

Ebben a kötetben egyetlen év munkáját tárom az olvasó elé – pár régebbi képpel díszítve –, tekintse úgy, mint egy kalendáriumot, amiben mindegyik van vegyesen, mert nincs már időm témák vagy ciklusok szerint gyűjteni írásaimat.

Nyolcvankettedik évem elején járok. Munkáimon nemcsak a sok évtizedes tapasztalat látszik, hanem az is, hogy érzem az idő sürgetését és aktivitásom rohamos csökkenését.

Utóbbi könyveim mindegyikének ízlésem szerinti kiérleléséhez 2-3 év kellett volna, de csak hónapokat mertem áldozni némelyikre, mert még sok mindent el szeretnék mondani.

A hibákat, kihagyott lehetőségeket látom, de csak annyit tudok hozzátenni: nézzétek el, képzeljétek hozzá mindazt, amivel magam is kiegészíthettem volna.

Van, ami van és ez már így is marad. A többi nem rám tartozik.

Letenye, 2014. 01. 01.

Requiem Kérem

Próza - 2013.

Végre egy nagy szerelem!

Ó az Internet! Vágyak hajója. Tündérek és varázslók lakhelye. Itt minden nő Vénusz lehet és minden vénülő bakkecske ifjú titán, csak össze ne keverje az álmokat a valósággal.

Ádám és Éva ebben a csalfa világban ismerkedtek össze.

Évát a magány, Ádámot a kíváncsiság hajtotta ezekre a képzeletbeli mezőkre.

A lány a maga húsz évével már túl volt egy nagy csalódáson, bezárkózott és elbizonytalanodva mozgott a világban. Szürke és egyre szürkébb lett sokadik adminisztrátorként dolgozva egy állami vállalatnál. Egyetlen társa Stefi, a golden retriever volt, neki sírta el minden bánatát, fáradságát egy-egy kimerítő nap után. Az interneten csak nézelődött, olvasgatott, de a fórumokon nem kapcsolódott be a többiek fecsegése. Végül talált egy kutyás posztot. Ez érdekelte. Kicsit megbátorodva maga is feltett időnként egy-egy kérdést Stefi tartásával kapcsolatban.

Ádám öregedő író volt. Az interneten nem a nőket kereste, mint annyi sóvár ifjonc, inkább új tapasztalatokat gyűjtött mindazzal kapcsolatban, aminek lassan a periferiájára sodródott. Talán akad valami téma a következő könyvéhez? Meg aztán a kutyája! Imádta az állatokat, és ha lett volna ideje, maga is beállt volna az ebtenyésztők népes táborába. Így is

írt néhány kutyás jegyzetet és nemcsak a helyi lapokba. Sőt egy kisebb füzete is megjelent, amit szinte szakkönyvnek fogadtak el, pedig csak saját megfigyeléseit, kutyás élményeit írta le benne.

Mindez elég volt ahhoz, hogy Ádám és Éva megismerkedjen egymással, bár a lány Pesten, a férfi a messzi Torontóban élt.

Ádám, ha látta, hogy a kutyások közül senki nem reagál Éva kérdéseire, mint régi, tapasztalt kutya-barát és békebeli úriember, udvariasan válaszolt mindenre. Ez a patronálás a fórumról lassan áttevődött a magánlevelezésre és nem sokáig korlátozódott a kutyatartás speciális kérdéseire.

Az író meggátolta és egyre jobban érdekelte a lány naiv tartózkodása, Éva pedig szinte szívdobogva várta a távoli e-maileket. Végre van valaki, aki megérti, aki tanítja, aki foglalkozik vele! Már ott tartottak, hogy napi három-négy levelet is váltottak és ebben az időeltolódás sem jelentett akadályt. Kicsérélték kutyáik fényképét, majd saját gyerekkori fotóik kerültek sorra. Végül Éva rászánta magát, valamint kevéske zsebpénzét, és csináltatott magáról egy új fotót. Maga is elcsodálkozott, milyen szép a képen. Azonnal elküldte az írónak és szinte remegve várta, hogy ő is meglássa levelezőtársa vonásait.

Mindeddig a koruk szóba se került, de most az író elgondolkodott. Kiválasztott egy jó portrét, de természetesen nem diákkorából, mert nem akarta Évát becsapni, hanem olyant, ami úgy érezte, hogy a valóságot mutatja, amilyennek ma is látja magát,

amikor néha tükörbe néz, bár a fotó talán már tíz éves is lehet.

(Na, megvolt az már húsz is, ha nem több, de ettől tekint-sünk el, hiszen Budapest és Torontó között még légvonal-ban is nagy a távolság.)

Minden gondjukat, örömeiket megosztották. Ádám elküldte legújabb novelláit, aktuális cikkeit, Éva Budapestről, mint a világ legszebb helyéről beszélt. A levelek pedig egyre forrósodtak. Különösen a lány szerette volna végre a valóságban is látni, karjai közé szorítani Ádámot. Úgy érezte, ezt várta, ez az igazi, ilyen még nem volt, mióta világ a világ!

A lány szenvedélyes rajongása az íróat is lenyűgözte: *Miért ne találkozhatnánk? Hiszen ez talán az élet utolsó ajándéka, egy igazi, nagy szerelem érintése, amit nem szabad eldobni.*

A Sors pedig megadta a lehetőséget.

Ádám meghívót kapott egy lengyelországi kutya-kiállításra. Mi lenne, ha Budapesten át utazna, és a kiállítás előtt a lánnyal töltene pár napot? Még minden lehetséges!

Gyors levélváltás. Egyeztették az időt. Megegyeztek abban, hogy Éva a repülőtéren fogja Ádámot várni.

– Ezer közül is megismerlek – ragyogott a lány.

Eljött a nap és eljött az óra, amikor találkozhat végre egymással a pár.

Éva már a menetrendben jelzett idő előtt egy órával ott volt a repülőtéren. A gép persze két órát késett, ami igazán csekélység a sok hónaphoz képest, amit Éva Ádám utáni vágyakozással töltött.

Végre.

Még átveszik a csomagokat, aztán kezdenek kiszálingózni az utasok a váróba.

Éva időnként a kezében szorongatott fotóra néz, miközben furakodik előre a várakozók között, megy... megy egyre közelebb az ajtóhoz, ahol fel kell tűnnie kedvesének.

Ádám azonnal megismeri Évát! Szébb, mint a képen... szőke haja körülrepdesi barackvirág arcát. Már közel van... Istenkém, de kék a szeme...!

A lány még mindig jobbra, balra néz, egy pillanatra rápillant Ádámra, de tovább kutat...

Nem ismer meg! – döbben meg a férfi. – *Rettenetes!* – Egy pillanat alatt átéli saját öregségének súlyát.

Hirtelen új elhatározásra jut – *Inkább csalódjon úgy, ez a kislány, hogy nem találkozunk, mintsem ráébredjen a valóságra...*

Gyorsan elfordul, és az Információhoz siet. Pár sort ír egy cetlire:

Kedves Kisasszony!

Közös barátunk, Ádám megkért, hogy adjak át egy üzenetet. Váratlanul megbetegedett, és csak egy későbbi géppel utazhat Varsóba. Sajnos, az közvetlen járat és így nem találkozhatnak.

Tisztelettel:

G. B. Shaw – írta alá.

Éva amúgy se tudja ki az... – gondolta némi iróniával, amikor a cédulát letette a pultra.

– Adjátok át annak a szőke hölgynek, aki ott jön és nyilván érdeklődni fog. Nem. Nem akarom szemé-

lyesen, hiszen nem is ismerem. Csak szívesség.
Igen. Szívesség...

Aztán, ahogy elindult, egy kis furcsa, rezignált
fintorral mormolta maga elé:

– Megöregedtem. Ő fiatal. Majd elfelejt. Én meg
talán írok belőle egy szívfacsaró, könnyes novellát.

Lány az ablakban
(Akvarell)

Rudi meg a lányok

Peták Rudolf frissen végzett állatorvosként került a faluba. Sok volt a munka, de mi az egy életerős fiatalnak? Maradt ideje, energiája szórakozásra is. Ki is használta azt a kevés lehetőséget, amit a falu nyújtott. Eljárt a presszóba, bálókra, azután lagzikba, szüreti mulatságra is, mindenhova, ahova hívták. Jó táncos volt, bár alacsony és kicsit testes, na de mit számít az, ha valakinek fürge a lába és jó a kedve!

Rudi doktor különösen jól érezte magát, mert eddig nem kényeztette el az élet.

Középiskolás korában még csak kis gombóc volt. Hiába sajátította el a tánciskolában a legmenőbb figurákat, a lányok nevették, a fiúk csúfolták, a házi multságokba is csak azért hívták meg, hogy legyen kinek a kárára szórakozni. Így inkább magába zárkózott és a tanulásba fojtotta keserűségét. A szívós munkának meglett az eredménye, a kitűnő érettségi, amivel egyből felvették az egyetemre.

Ott sem került be a bulizó, vidám társak közé. Lány alig volt az évfolyamon, azok is válogathattak a szép szál srácok közül, Rudinak megint a tanulás lett a hobbija, amivel sajnó szívét vigasztalta.

Falura kikerülve változott a helyzet! Itt az új doktor hamar a lányok kedvence lett. Válogathatott. De mit tegyen az, akinek kettő tetszik egyszerre?

Majd eldönti az idő, miből lehet komoly kapcsolat, hiszen előbb-utóbb asszony is kell a házhoz – gondolta.

Ilonka karcsú, pici, halk szavú teremtes volt. Zenéről, irodalomról lehetett vele bájcevegni. És Rudi órák hosszat elsétálgatott volna vele, ha lett volna ideje.

Margó, a másik kedvenc, júnói alkattal tűnt ki a többi lány közül. Igaz, hogy egy fejjel is magasabb volt Rudinál, de engedékeny természete ugyancsak kíváncsossá tette, és Rudi hamarosan örömmel konstataálta, hogy ha az irodalomhoz nem is ért, de legalább van rajta mit fogni.

A szabad estétet megosztotta a két lány, illetve a szellemi és testi élvezetek között. Rudi lelki egyensúlya és önérzete mindezektől tökéletesen helyreállt.

Gyakori vacsoravendég lett a két családnál. Hol az egyiknél, hol a másiknál. Egy idő után kezdte érezni, hogy valamit várnak tőle és nemcsak a lányok. A szülők is.

Rudi maga is fontolgatta a döntést és hosszú töprengés után úgy érezte, hogy Margó csak jó szórakozás volt, Ilonka az igazi szerelme, és hozzá fogja kötni az életét. Néha így gondolta. Néha másképp.

Mielőtt azonban elhatározását közölte volna a lányokkal vagy a családjukkal, megkapta a behívót egy tartalékos tiszti továbbképzésre. 2 hónap. Ki lehet bírni.

– Na! Ha már muszáj, soha jobbkor! Legalább van még idő a válogatásra, lehet, hogy egy kis távolság is jót tesz a tisztánlátásnak.

Napközben nem sok ideje volt az ábrándozásra, de takarodó után vagy ügyeletben egyre többet gondolt a két lányra.

Ilonka! Mellette, ha elmúlnak a szerelmes évek, öregen sem unatkoznék. Szerény, kedves... házias... Micsoda túrós rétest tud sütni!

Margó elég könnyelmű. A pénzzel se tud bánni – állapította meg – Eh! Nem feleségnek való. Azt a kitűnő tőpörtyűs pogácsát se ő, hanem az anyja sütötte.

Unalmában, meg hogy a haverok lássák milyen kapós a lányoknál, mindkettőnek írt 1-1 képeslapot, tele nefelejccsel és egy semmitmondó üdvözlő sorral.

Már eltelt egy újabb hét, annak is itt volt a vége és egyik lánytól se jött válasz a virágos üzenetre.

Hanem vasárnap délelőtt!

A kapuügyeletes felszólt telefonon a szobába:

– Peták Rudolf hadnagy úr! Látogatója érkezett.

Rudi hadnagy jelentősegteljesen körbepillantott szobatársain, kihúzta magát és lesietett a bejáratához, mert a látogatókat csak a kapus fürkéje melletti be-szélőben lehetett fogadni.

Margó!

A több heti bezártság után Rudi férfiszíve őszintén örült a lánynak. Hát még a hazainak, amit Margó anyja küldött!

Elhelyezkedtek a kispadon, Margó pedig előtálalta a hazait. Szép fehér szalvétán pompázott a házi kenyér, rántott csirke, meg a túrós rétes, hogy a tökök-mákos ne is mondjam. Mert az is volt!

Minthogy a beszélgetés amúgy is akadozott, Rudi nem állt ellent a szíves kínálásnak.

Alig evett pár falatot, mikor megszólalt a hangos beszélő:

– Peták Rudolf hadnagy úrnak látogatója érkezett – de már ki is nyílt a beszélő ajtaja és kis kosárkával kezében ott állt Ilonka. Rudinak majdnem torkán akadt a nagy falat hús, ami éppen a szájában volt. Szólni se tudott hirtelen. Ilonka szeme kicsit elkerekedett, de belépett. A kosarat letette az asztalra.

– Édesanyám küldi ezt a kis hazait. Én sietek, mert a következő busszal haza kell mennem – mondta, azzal sarkon fordult és eltűnt, mielőtt a hadnagy úr lenyelte volna a rántott húst, hogy meg tudjon szólni.

Rudi vörösödött, mint akit leforráztak, Margó pedig csak kacarászott, mintha minden a legnagyobb rendben lenne. Számára kedvező volt a helyzet.

A tanfolyam hátralévő idejében Rudi egyre-másra szötte magában a mondatokat, hogyan fogja Ilonkának megmagyarázni a történeteket. Legjobb, ha egyből a kezét is megkéri, akkor biztosan megértőbb lesz a lány és a szülei is.

Otthon első útja Ilonkáék házához vezetett. Alig várta, hogy találkozzon a szeretett lánnyal, de csak

a háziasszony jött eléje. Nem is invitálta befelé, mint máskor, hanem a kiskapuban állta útját.

– Ilonkát keresi? Már írni is akartunk a doktor úrnak a jó hírről – mézeskedett az asszony –, Pesten van a mi kicsi lányunk. Ott kapott munkát, meg hát komoly udvarlója is akadt, egy pesti vállalkozó. Egyhamar nem tud hazalátogatni a szentem!

Rudi zavartan biccentett és sarkon fordult.

Hát csak ennyi? Ennyi vagyok neki? – méltatlankodott magában és másnap megkérte Margó kezét.

Nem ért a háztartáshoz? Hát aztán!

Legföljebb majd az anyja süti a töpörtyűs pogácsát.

Béci domb
(Akwarell)

Szilveszteri cicabál

Mennyi buktató, intézkedés, huzavona, vita a bankkal a hitel miatt, veszekedés a kőművesekkel, de felejtjük el az egészet, mert végre felépült a megálmodott családi ház és még a tél beállta előtt be lehet költözni. Meg is kellene ünnepelni, hiszen ilyen egyszer van egy életben, de egyelőre hagyjuk, talán szilveszterre rendbe jövünk valahogy, kipihenjük az izgalmakat, belakjuk annyira a házat, hogy vendéget fogadhassunk. De kit is?

A sokat szidott panelban csupa fiatal pár lakott, szilveszterkor lakásról lakásra jártak, mindig együtt ünnepelt az egész ház. Csupa ismerős, hiszen a szolgálati lakások lakói a hétköznapijaikat is szinte mind együtt töltötték. Egy éjszaka az évből, mikor mindenki barát, mindenki vidám és elfelejti az év közben ki-kirobbanó feszültségeket, a vékony falakon áthallatszó zajokat, kopácsolást, az éjszaka felsíró gyerekhangot vagy éppen a csiklandott asszonyi kacajokat. A rosszul záró ablakokon át a szomszéd konyhákból a vasárnapi rántott szelet vagy odakozmált pörkölt szagát hozta a huzat... De hol van az már! Felejtjük el.

Itt a kisváros szélén jó a levegő és tavasszal már virágok is lesznek a kertben.

A szomszédokat meg lehetne hívni szilveszterre – itt gyorsan megy az ismerkedés –, de a bal oldali család Pestre ment a gyerekekhez, jobbról meg egy

90 éves néni lakik – Teruska – az öt macskájával. Ő már nem éjszakázik. Hétkor tejet önt a cicáknak, kiengedi őket – fogjanak egeret –, aztán bezár minden ablakot, ajtót, már a tv-t se nézi, inkább lefekszik a régi pehelypárnái, takarói közé, ne kelljen fűteni a szobát.

Talán mégis valamelyik régi szomszéd, a panelből...

– Kovács Pistiék! Úgyis tartozunk nekik egy meghívással. Náluk voltunk Katalint ünnepelni. Micsoda jópofa a Pisti – dőlnek belőle a poénok –, és a felesége is nagyon aranyos! Magukkal hozhatnák a kislányukat, már nagyocska, egyszer egy évben fennmaradhat hajnalig.

– Nem kell nagy céció. Pezsgő, egy tál gyümölcsbőlé...

– Malac?

– Drága, helyette hat szelet bőrös karaj, meg egy bébi-pulyka. Ilyenkor akciós. Karácsonyra úgyse vettünk.

– Karácsonyfa se volt, csak egy fenyőág az illata miatt.

Karácsony! ... A vacsora a hagyományok nevében folyt. Igen. Mézbe mártották a diót, almát, fokhagymát, ahogy az anyjától látta, aztán borleves, meg mákos tészta, a férje kedvéért, mert ez gyerekkori emlék. Éjfélkor kinyitották az ablakot, hogy hallják a távoli harangszót. Így is szép volt...

Ezen a környéken karácsonyra az egész utcát kivilágították, még az öreg Teruska néni is kiakasztott

valami füzért régi karácsonyfaágókból, csak ez az új ház volt kopasz. Na, majd most! Amit megspóroltak a karácsonyon, azt most be lehet dobni. Hadd lássák Kovácsék, hogy már nem panel-prolik.

De azért az egy éjszakáért nem kell sokat beinvestálni a dekorációra! Fényvisszaverő matricákat raktak az ablakokra, négylevelű lóherét, malacot, patkót, kéményseprőt, mindent a boldog új év jegyében. Hát elég giccses lett, de az arra járó gyerekek megbámulták. Az is valami!

A szobát szerpentinnel, léggömbökkel aggatták tele.

A konyhából bejött a sült pulyka illata.

– Nincs itthon légfrissítő! Még nyitva vannak az üzletek. Gyorsan... és akkor, amit még elfelejtettünk.

– Éjfél után virslit főzhetnénk, de ha már mindenhol elfogyott, akkor egy kiló debrecenit vegyél – igaz, hogy drágább, de jobb is –, és mustárt meg ecetes tormát... Siess vele, mert mindjárt jönnek a vendégek.

Nyolckor már ott álltak készen, illatosan, a férj frissen borotválkozva.

Akkor szólalt meg a telefon.

– Ne haragudjatok, hogy csak most szólunk. Évike hirtelen belázasodott. Igazán sajnáljuk...

– Jobbulást Évinek! Boldog új évet és...

Döbbsen néztek egymásra.

– Na persze, biztos hazudik a bestia! A többiekkel akarnak mulatni a panelben... Ahhoz ki se kell öltözni...

– Azért mi jól fogjuk magunkat érezni nélkülük is...

– Legalább nem kell a Kovács hülye vicceit hallgatni egész este...

– Meg a tehén Kovácsné fogyókúra receptjeit...

Bekapcsolták a tv-t. Az asszony behordta a tálakat.

Éjfélkor ünnepélyesen koccintottak a pezsgővel. Kintről behallatszott a petárdák durrogása.

– A debrecenit ne vedd ki a hűtőből, most nem főzzük meg, jó lesz valamelyik nap babfőzelékre.

– A pulykát se sütöttem volna meg, ha tudom, hogy kettesben maradunk...

– Jó lesz holnap reggelire, meg ebédre. Hidegre kell tenni, így ahogy van.

– Nem fér a hűtőbe. Kiviszem a teraszra, fagyos az éjszaka. Nem lesz semmi baja. Hideg pulykasült majonézzel. Ez lesz az újévi reggeli – ásított az asszony.

Mindketten hulla fáradtak voltak már, a készülődés, az izgalom, a csalódás és az ital minden erejüket felőrölte.

– Holnap. Majd holnap rendet csinálunk... Úgyse kell főzni, talán még holnapután se...

– Már tíz óra? Jól elaludtunk.

– Én egyszer felébredtem hajnalban. A macskák ricsajoztak az udvaron.

– Cicabál! Természetes hangok! Jobb, mint arra ébredni a panelban, hogy a szomszéd lehúzza a vizet a klotyón, vagy valamelyik konyhai lefolyó gurgulázik.

– Mintha falun lennénk, éppen csak kakaskukorékolás nem volt napkeltekor!

– Hol az a majonézes micsoda, amit ígértél?

Az asszony csak úgy a pizsama fölé húzta fel a kabátját, hogy kilépjen a bejárat előtti beton placra, amit terasznak becéztek.

Az ajtó nyikorgására ugrottak szét Teruska néni macskái a pulykás tál mellől. A legkisebb még próbált egyet harapni a töltelékből...

– A macskák! A vénasszony öt macskája... – sikoltzott az asszony.

– A pulykát?

– A gyönyörű, piros, ropogós bőrét, az illatos fehér húsát... jaj, szanaszét húzkodták a teraszon! Kidőlt a májas töltelék... Csupa zsír a környéke...

– Az istenit!

– Hiszen eddig is... mindig a teraszra pakoltam télen a maradékot...

– Persze, a harmadik emeleten! – fortyant fel a férfi, de látva, hogy az asszony szája legörbül és már kétségbeesetten zokog, abbahagyta a méltatlankodást és szelídebben folytatta. – Semmi baj. Úgyis vendégeket vártunk. Jöttek. Látod, kedves, jöttek a vendégek... na, ne sírj! Cicavendégek voltak, cicabálban... Tíz év múlva szép emlék lesz. Gyere, főzzük meg a debrecenit – mondta egy kis kényeszeredett mosollyal és átölelte a feleségét.

– Boldog újévet!

Palló Zsuzsi szép lánysága

Ismered az öreg Palló Zsuzsát? Az apjának szép háza, gazdasága volt itt a dombon, a Nyírfa utca végén. Meg két csinos lánya. Karcsúk voltak, bogár-szeműek. Különösen Zsuzsika, a fiatalabb volt igen élénk, szemrevaló. Már 16 évesen kérője akadt, de az anyja lebeszélte a házasságról, fiatalnak tartotta a házaseletre és ebben igaza is volt.

Két év múlva újabb kérő jelentkezett. Akkor Zsuzsi apja szólt közbe.

– Úgy illik, hogy az idősebb lánynak legyen meg először a lakodalma. Faluhelyen már csak így szokás. Ha te még el előbb a háztól, a nővéredet már öregnek néznék, nehezebben találna párra.

Így hát a fiatalok vártak az esküvővel. Addig vártak, míg a legény a városban talált munkát, aztán hamarosan leányt is, és füstbe mentek Zsuzsi álmai.

Na, de mikor a nővére férjhez ment, tudta, hogy most már rajta a sor.

Nagy szerelem volt a következő! A legény ellen se eshetett kifogás. Magas, vállas, szép szál fiú volt. Gazdag család egy szem gyereke.

Meg is egyezett Zsuzsival, hogy az esküvő után a szülei házába fogja vinni menyecskének. Ment volna Zsuzsi örömmel, de az anyja lebeszélte.

– Gondold meg! Ezeknek több van, mint nekünk. Oda mennél anyós mellé cselédnek? Hogy ugráltasson? Dolgoztasson? Én csak tudom! Felhánydálja

majd az anyós, hogy mit hoztál a házhoz. Még azt is, hogy nővéred van, így neked csak fél örökség jár utánunk. – Addig beszélt Zsuzsinak, míg az megértette, hogy ebből a házasságból se lehet semmi, mert a legény megmakacsolta magát, hogy ő bizony nem költözik el a szülei házából.

Ha az elszalasztott kérők miatt sírdogált, az anyja megnyugtatta.

– Egyet se félj! Kár lenne elpotyázni szép, fiatal lányságot. Tudd meg, míg én élek, addig fiatal vagy!

Ezt Zsuzsa hitte is, nem is, de mikor az anyja meghalt, valóban érezte, hogy most már ő is elkezdi öregedni.

Sok volt a dolga. Nővére Pestre költözött a párjával. Zsuzsira maradt minden gond. Ellátta az idős apját, kézben tartotta a gazdaságot.

Múltak az évek, a szép Zsuzsát még mindig kerülgették a legények, de már inkább csak szórakozni akartak vele. A lány meg csak azzal törődött, hogy az apja meg ne tudja.

Csinos volt még most is a korához képest, de egyszer csak azt vette észre, hogy már csak elvált ember, özvegy, meg öreglegény kerülgeti. Ami másnak nem kellett, azt ő is lefitymálta. Egy-egy családos ember még horgára akadt, de egyik se állt kötélnek, hogy Zsuzsanna miatt végleg otthagyja a párját.

A félszemű lakatos is elvált ember volt, de hízelgett a lánynak a tudat, hogy jóval fiatalabb nála az embere, úgy érezte, ő maga is fiatal mellette.

Addig jártak, míg egy este a lakatos hozta a motyóját és beköltözött Zsuzsa néne szobájába.

Másnap kitört az apa:

- Ezt a félszeműt hozod ide? Elment neked az eszed!
Ötvenéves korodban is különbet kapsz ennél!

- Jaj, apa - pityeredett el a lány - hiszen már
hatvanöt is elmúltam!

Az öreg csak bámult, és nem szólt egy szót se. A
lakatos pedig maradt.

Vázlatrajz

Mari néni emlékei

- Tudja kedvesem - kezdte Mari néni a történetet, miközben a sír melletti padhoz támasztotta a kapát -, jó ember volt az én párom. Nem vitte a kocsmába a pénzt, mint annyian! Hiszen látja az ember, milyenek vannak. Néha a barátaival, azt igen. De berúgva dülöngélni nem látta őt senki. Egy kis spicc! Azt én se bántam, mert olyankor csupa kedvesség volt, csak úgy dőltek belőle a szép szavak. Voltam én akkor galambom, aranyoskám, egyetlen párom... amit csak el lehet képzelni.

Egyébként komoly ember volt. Vagy inkább olyan morgós. Ha valami bántás érte az üzemben, vagy baj volt a termeléssel, ahogy belépett is, mindjárt láttam rajta. Mert akkor búsult.

Nem ízlett neki az étel. Leült a vacsorához, de meg se kóstolta, rá se figyelt, mit tesz, csak fogta a só-tartót és megsózta a levest. Azt mondta:

- Úgyis tudom, hogy sótlan.

Ezért haragudtam legjobban. Legalább kóstolná meg, mielőtt sózni kezd! Na, de én se hagytam azt a csúfságot, hogy egyetlen este se feleljen meg a főztöm, úgy ahogyan a sparheltről az asztalra teszem! Mikor végleg elegendem lett, hogy minden vacsoránál a só miatt veszünk össze, megleckéztettem.

Már előre megterítettem a konyhaasztalt és az ő tányérjába egy kiskanál sót is tettem. Míg ő odakinn

a kabátját letette, rá is mertem a sóra a krumpli-levest.

Ült az asztalhoz és már szóta is az ételt, mint más-kor.

Én meg figyelmeztettem, mint máskor:

– Ne szózd már, hiszem meg se kóstoltad! – s igen haragosan néztem rá, pedig belül majd kipukkadtam a kárörömtől.

Ő meg annál inkább. Képzelem, milyen lett!

Megette. Nem szólt egy szót se, de attól fogva mindig megkóstolta az ételt, mielőtt a só után nyúlt volna.

Ésszel kell élni az asszonynak, higgye el, kedvesem! Meg feltalálni magát.

A konyhában se mennek mindig simán a dolgok, nemcsak az üzemben.

Nekem se sikerült mindig minden úgy, ahogy szerettem volna. Akkor kóstolgattam. Egy kis tejföl, egy kis paprika... ami akad otthon. Nincs elrontott étel. Csak nem hasonlít arra, aminek lennie kellett volna. Hiszen érti, kedvesem? Akkor azt kell mondani, hogy új, francia recept... vagy dakota... Szegény párom ilyenkor csak a fejét csóválta:

– Kicsit furcsa, de nem rossz. Érdekes, hogy miket esznek ezek odakinn.

Voltam azért pánikban én is.

Vendégeket vártunk ünnepi ebédre, a férjem ötvenedik születésnapjára. Készen volt már a tyúkleves, a sült csirke, minden, ami kell. Tortát is sütöttem. Éppen a rántott húst tettem a zsírba, amikor beléptek a rokonok. Kínálta őket a párom egy kis szív-

erősítővel. Magam is bementem a szobába, ölelni, csókolni a társaságot, ahogy szoktuk, meg hogy halljam a mondókájukat. Aztán csak ottfelejtettem magam. Hát egyszer csak szaglik valami a konyha felől. Beledobbant a szívem, de nem mutattam az ijedelmet, mosolyogtam.

– Na, én megyek – mondtam –, van még egy kis dolgom a konyhában.

Hát volt is! Szénfekete lett a húsok alján a panír! Gyorsan szétterítettem a szeleteket a deszkán és lekopaszítottam az égett részt. Alatta a hús éppen csak barnás lett. Újrapaníroztam a kopasz helyeket és világosra sütöttem. Ha hiszed, ha nem, olyan fölséges íze lett, hogy magam is csodálkoztam! Kérték a receptjét.

– Nem lehet. Családi titok! Megígértem a mamámnak, hogy senkinek nem adom tovább.

Akkor tört ki a veszekedés, mikor elment a család.

Láttam, hogy valami baja van az én uramnak...

Csak nem a húson érzett meg valamit?

– Nem ízlett az ebéd? Kedvedért sütöttem a tortát, gesztenyéset... rumosan, karamelles tetővel, ahogy szereted...

Úgy nézett rám, mintha az öreganyját öltem volna meg.

– Nem tettél gyertyát a tortára! 50 gyertya járt volna nekem!

Régen volt. Mit csináljak most már? Itt gyűjtöm a gyertyákat a virágos sírján.

Napraforgók

Gyula és Ellike évfolyamtársak voltak. A véletlen, vagy a sors keverte úgy a szálakat, nem tudom, de valahogy mindig egymás mellé kerültek a hallgatók forgatagában. A gyakorlatokon közös feladatot kaptak, az előadásokon Gyula pont Ellike mellett talált üres széket. A fiú az órák közti szünetben is kereste a lányt, talán csak azért, mert jó hallgatóságot talált benne. Szeretett mesélni, dőltek belőle viccek, Ellike pedig nevetett, nevetett.

– Ti végig fogjátok nevetni az életet! – jegyezte meg a mellettük elsétáló Hóka Ubul. Ők pedig egymásra néztek és mindketten arra gondoltak: Tényleg! Együtt végig tudnák nevetni az egész életet.

Ki is tartottak egymás mellett és a diploma megszerzése után, egy kis szerencséivel közös munkahelyre kerültek.

A szerencsééhez a véletlen és egy kis protekció is hozzásegített. Kiderült, hogy a várt munkakör fölött rendelkező megyei nagyfőnök, Cvibak József, Ellike

édesanyja barátnőjének, Panni néninek régi nagy szerelme volt, még a középiskolában.

– Egyet se féljete, majd én írok Józsinak és mindent elintézek.

Szép emlékek lehettek a háttérben, mert Józsi – üzemlátogatás ürügyén – két hét múlva meglátogatta Pannit egy hatalmas csokor kíséretében. Egy kellemes múltidézőssel töltött este után Panni néni büszkén jelentette:

– Minden el van boronálva. Adjátok be a pályázatot. Így Gyula és Ellike már, mint ifjú házaspár együtt kezdhették meg közös életüket, egy vidéki iskolában tanári beosztásban, sokféle gonddal, de még mindig nagyon vidáman.

Az iskola jól járt a fiatal párral. Gyula határozott, agilis férfi volt. A humora sem volt utolsó, így hamarosan közkedvelt lett a munkatársak és a tanulók között.

Ellike csendes volt és szerény, mint egy kisegér. Fel se tűnt senkinek. Nem szólt bele a munkahelyi vitákba, a hangját se hallották. Szinte észre se vették, hogy ő is ott van.

Megüresedett egy állás a járási hivatalban. Milyen apróságokon múlik néha egy kinevezés!

– Gyulát hívjátok! Rengeteg viccet tud! Jókat fogunk röhögni – mondta az egyik főmufti, és Gyula a kiemelt fizetés hallatán azonnal elfogadta az új beosztást.

Ő lett a főnöke eddigi munkahelyének és volt igazgatójának is.

A tanári szobában már a nyári szabadságokat vitatták. Ott tolongott az egész társaság az igazgatónő körül, aki kifejtette ötletét, amivel ki tudja kínél akart jó pontot szerezni.

– Mi lenne, ha idén, mint jó közösség, együtt men-nénk két hétre nyaralni?

Heves bólogatás és helyeslés vette körül minden oldalról. – Nagyon jó! Helyes! Ez lenne az igazi!

Már éppen a részletekre akart kitérni, mikor a hátsó sorból megszólalt egy félénk hang:

– Én úgy gondolom...

Mindenki Ellikére nézett. Szinte megbűvölten néztek rá... az új nagyfőnök feleségére.

A beállt csendben Ellike elmondta a véleményét. Halkan beszélt, mint mindig, mégis minden szem rászegeződött.

– Én úgy gondolom, egész évben együtt vagyunk, és ilyenkor már elégünk van egymásból. Legalább a szabadság alatt csináljon mindenki azt, amit akar!

A kollégák újra hevesen bólogattak, helyeseltek és a közös nyaralás ötletét azonnal elvetették. Az igazgatónő mérsékelt örömmel ugyan, de szintén bólintott, majd hozzáfűzte:

– Tulajdonképpen az én javaslatom lényege is ez volt.

Ellike otthon beszámolt a megbeszélésről.

– Gyulám, láttad volna azokat az alázatos tekinteteket, a figyelmet, ahogy hallgattak rám. Hát, mitől lettem egy nap alatt más a szemükben? Felfordul az ember gyomra!

Sanyi, a kedvenc

Sanyi mindenki kedvence volt. Már pólyás korában csodát várt tőle a család, amihez a szomszédok is szorgalmasan bólogattak. Ilyen csecsemő még nem volt és talán több nem is születik a földkerekségen.

A bölcsődében alkalmanként volt már panasz rá, de ott is csak annyi, hogy nem akarja megenni a spenótot.

– Helyes! – bólogatott az apja. – Én is utáltam örök életemben.

– De Sanyika nagy berregéssel szétköpi a zöld szőszet, telefröcskölve a dadus fehér kötényét!

– Értem – pironkodott az anyuka, de rögtön ki is húzta magát büszkén –, kezdettől jó volt a szín-érzéke. Ki tudja, talán festőművész lesz belőle.

Később, az óvodában harciasságáról híresült el.

– Nagyszerű – örvendezett a nagypapa. – Hát nem tudtátok, hogy fiatalon én is bokszoltam? Egy helyi meccset majdnem meg is nyertem Dörömbölyön, de bunda volt az egész. ... Így ment ez akkoriban! Nem hagyták érvényesülni a fiatal tehetségeket. Na, de Sanyika előtt már nyitva a világ.

Iskolába kerülve sokszor ment sírdogálva haza, mert vörös haja, dundi termete miatt a többiek ki-nevették.

– Sose sírj ezért! – vigasztalta a nagyanyja. – Ahhoz is tehetség kell, hogy másokat megnevetessünk! Ha színész leszel, komikusként szép pályát futhatsz be.
– Inkább bohóc szeretnék lenni – hüppögött Sanyika, de erre is biztató választ tudott adni a találékony nagymama: – Bohóc? Az még jobb lesz, egy cirkusszal bejárhatod az egész világot!

Ettől kezdve Sanyika különböző grimaszokkal próbálta szórakoztatni csúfolódó osztálytársait, de taps helyett csak annyit ért el, hogy egyre többen mondogatták:

– Ez a Sanyi tisztára hülye!

Az első csalódás a nagymamát érte, mikor Sanyikát nem vették fel az artistaképzőbe, a bohóc szakra. Második a nagypapáé volt, aki a bokszt alapvető tudnivalóira próbálta kiképezni a gyereket, de Sanyika az első ütéstől átesett a heverőn, és utána hónapokig nagy ívben elkerülte a nagyapját. – Nem csoda, hogy ilyen puhány – szidta az apja –, nem eszik eleget. Láttam, hogy tegnap is otthagya a spenótot!

A házi feladatul kapott rajzokat rendszerint az édesanyja készítette el, hiszen Sanyi már nem akart művészkedni.

Az iskolás éveket valahogy mégis átvészelte. Az érettségien is túljutott egy közepes eredménnyel. De mire elég az? Mi legyen ebből a gyerekből? Műszaki érzéke nincs, a pénzhez sem ért, csak beszélni szeret, okoskodik, de nincsenek önálló gondolatai.

- Legjobb lesz, ha elmegy pedagógusnak! Azt mindenki tiszteli, kinevetni legfeljebb a háta mögött szokták... és ott a nyári meg a téli szünet.
- Sokat kellene tanulnia a felvételtire, de ő nem szeret tanulni. A helyesírása is pocsék. Nem veszik fel!
- Megígérte, hogy most igyekezni fog!
- Ígérte? Ígér ő mindent, de csak a szája jár. Ha elkezd beszélni, azt hihetnéd, hogy ő a világ esze...
- Igen? Akkor legyen politikus! Jövőre akár már ott is lehet a neve a plakátokon...

Óvodások

Nemrég volt karácsony. Sok az új játék az óvodában. A fiúk húzogatják az új autókat. Van, aki a színes kockákat szedi le a polcról. Babákat is kapott a csoport. Nincs veszekedés. Mindenkinek jut minden. A lányok ringatják a szőke, barna kékszemű babákat. Alvó is van köztük, meg olyan, amelyik gőgicsélni tud.

Zsuzsika elpáholja a csecsemőjét:

– Megmondtam, hogy rakd el a játékaidat! Már megint milyen szemétdomb van itt!

Bizony, ezek a picinyek legszívesebben valóságot játszanak.

Évike a sarokba állítja a babát:

– Addig állsz itt, míg nem kérsz bocsánatot!

Zsuzsika halkán vigasztalja a babát:

– Ma nem hoztam csokit. Nincs rá pénzem.

Jutka leejti a babát. Egy kis kosárban turkál:

– Hol a pénz, hol a pénz? Jaj, elveszett a pénztárcám!

Ez bizony már maga az élet.

Az óvónő összereli a sivalkodó csöppseégeket.

– Játsszatok együtt! Látjátok milyen szép orvosi táskát hozott a Téliapó. Olyan, mint az igazi. Fiúk, gyertek ti is! Most doktorost fogunk játszani.

– Ki legyen a doktor bácsi?

– Gézuka!

Gézuka egy orvos fia. Benne a bizalom! Ő biztosan tudja, milyen egy igazi doktor.

A lányok sorba állnak a babákkal.

– Fiúk! Ti lesztok az apukák. Van, akit az édesapja visz orvoshoz?

– Engem már vitt – büszkélkedik Lali –, és mindig megengedi, hogy fogjam a fülét, mikor injekciót kapok!

– Az mire jó? – kérdi az óvó néni nevetve.

– Akkor nem fáj a szuri, mert átmegy a fájás apuba a fülén keresztül.

Ezen mindenki csodálkozik, de szó sincs kételkedésről.

Közben Gézuka leül a parányi asztal mellé. Maga elé teszi a kis orvosi táskát Minden készen áll a doktoros játékhoz. Akár a valóságban... Még egy játéktelefon is van az asztalon.

– Na, Gézuka kezd meg a rendelést!

Mindenki csendben van, mintha igazi rendelő előtt várnának.

– Ki volt az első? Tessék bejönni.

Az egyik kislány belép a képzeletbeli ajtón és már mutatja is a babát.

Gézuka ügyesen vizsgálgatja.

Közben megered az „anyuka” nyelve:

– Jaj, doktor úr! Nagyon beteg a kislányom. Lázas, köhög. Fáj a lába. Jaj, tessék már mondani, mi lehet szegénykének a baja?

Gézuka kicsit gondolkodik, aztán határozott mozdulattal felveszi a telefont.

– Tudja a rosseb, hívom a mentőket.

Óvoda? Akár az élet...

Miért kék?

Jucika, az óvodai dadus, aggódva állított meg.

– Figyeljétek meg a gyereket. Úgy vettem észre... szóval az a gyanúm, hogy alighanem színvak!

Döbbsenten néztem rá, mert a családban senkitől nem örökölhette, meg aztán, ha úgy is lenne? Nem olyan nagy baj az, ha egy egyébként egészséges kisfiú látásával csak ennyi a hiba. Inkább azért pironkodtam, hogy eddig nem vettem észre, pedig igazán gondos szülőnek hittem magam.

Otthon tapintatosan kérdezgetni kezdtem Ferikétől a tárgyak színét. A gyerek unta, de válaszolt. Nem láttam semmi problémát. Sőt, pár nap múlva azzal büszkélkedett, hogy az óvodában még a díszfalra is kitették a rajzát.

Ezt meg kellett nézmem.

Estefelé, mikor a gyerekért mentem az óvodába, megláttam a díszfalat.

Vagy húsz piros között középen egy kék Mikulás virított. Hát persze, hogy az volt az én fiam rajza!

– De hát miért? Az istenért, miért festetted kékre?

– Józsi festett a piros színessel, Anci a bordóval.

Nekem a kék maradt. A kék nem jó?

– De, jó a kék is. Nekem nagyon tetszik.

Elmúlt vagy negyven év. Talán több is. Nem számolom. Már csak a szomszéd gyerekekre kell gondolnom a decemberi ajándékozáskor.

Az áruházban csokoládé Mikulást keresek... és egyszerre megakad a szemem egy csillogó kék Mikuláson...

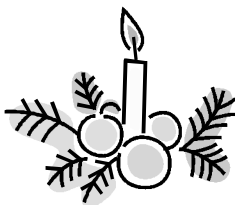
Miért? Miért kék ez a Mikulás? – csodálkozom kerekedő szemmel.

Hát igen.

Talán a futószalag mellett a figurákat csomagoló Józsi bácsi a piros sztaniolt használta, a másik oldalon Anna néni a bordót. Mit tehetett Ferenc? Neki a kék papír maradt.

Az talán nem szép?

De! Gyönyörű!

Ünnepi percek

Az óvodában március tizenötödikét ünnepelték. A gyerekek egy kis segítséggel kokárdákat, zászlókat színezték, ragasztottak. A nagycsoportban az ügyesebbek még nemzetiszínű forgót is készítettek.

Az óvó néni megpróbálta egyszerű szavakkal elmagyarázni, milyen ünnep lesz, mire készül mindez. Néhány verset is felolvasott a Petőfi összesből, csak úgy találomra, ahol éppen kinyílt.

Délután a dajkák kíséretében mindannyian elmentek a térre, a 48-as szoborhoz.

Elénekeltek egy kis dalt. Pár zászlócskát letűztek a szobor körüli ágyás virágai közé, a többi mindenki hazavihette.

* * *

Éppen az íróasztalnál ültem és a verseimet válogattam, mikor kisfiam papírzászlóját lengetve belépett. Még csak nem is köszönt, hanem azonnal kíváncsiskodott:

– Mit csinálsz?

– A verseket rendezem.

Felcsillant a szeme.

– Akasszátok fel a királyokat! – vágta ki harsányan.

– Azt nem én írtam.

– Nem? – kerekedett rám a szeme – Hát ki?

– Petőfi Sándor. Ő egy nagy magyar költő – tettem hozzá oktatóan. Vesztemre, mert fiacskám nem

hagyta annyiban, hanem tovább forszírozta a dolgot. Máris nekem szegezte a következő kérdést:

- És te mekkora vagy?

- Kisebb, sajnos sokkal kisebb... - vallottam be.

- Nem baj - hagyta rá megbocsájtón. - Akkor akasszátok fel a kiskirályokat!.

A maga részéről ezzel elintézte a problémát és kiszaladt a kertbe, tovább lobogtatni a zászlót.

Dísznapraforgók
(Olajfestmény)

Jelmezbál

Ne kérdezd a nevét, túl közeli még minden, amiről írok. Sírját se keresd, hamvait – kívánsága szerint – a Murába szórták. Ott ringatódzik már sok milliárd névtelen vízcsepp között, mint ahogy életében is egy volt a számtalan méltatlanul mellőzött között.

Első elemibe járt mikor először láttam. Az iskolai jelmezbálra két – a falusi szokásokhoz mérten – elegáns asszony kísérte, édesanyja és talán nagynénje. Megadták a módját a megjelenésnek, mindenki láthatta, hogy nem putriból jönnek, hanem városi szokásokhoz szokott zenész családból.

A kislány olyan volt, mintha egyenesen tündérország virágoskertjéből lépett volna elő. Fekete hajához napsütötte bőréhez igencsak illett a napraforgó jelmez. Kicsit elfogódottan várt sorára a többi gyerekek között.

A gyerekek elvonulnak a zsúri előtt. Fogadni mertem volna, hogy a kis napraforgó lesz a győztes, ő kapja meg az ünnepi dobostortát.

De nem! Első a vadember, második a vadász, akinek kitömött nyuszi fityegett az övéen. A többire nem emlékszem. A kis napraforgó szóba se került. Nem láttam rajta bánkódást, csak az anyja szeme szűkült kicsit össze, mikor azt súgta:

– Gyere átöltözni, nehogy megfázz! – azzal kivette a teremből. Nem is jöttek vissza, pedig akkor kezdődött csak az igazi bál.

Megszólítottam az igazgatónőt.

– Az a gyönyörű napraforgó mért nem kapott díjat?

– Mért kapott volna? Az anyja megvarrta a ruháját, felöltöztette és kész.

– A többi gyereknek is segítettek a szülők – akartam folytatni –, de az igazgatónő már elfordult, hogy a vendégekkel foglalkozzon.

Évekig nem találkoztam Napraforgóval. Hallottam, hogy jól tanul, okos, de akárcsak azon a farsangi bálon, soha nem ő lett az első az osztályban sem.

Gimnazista korára gyönyörű nagylány lett belőle, koránérett, nőies szépségével éppúgy kitűnt a többi lány közül, mint annak idején a jelmezes felvonuláson. Rebesgették, hogy egy fiatal orvos a barátja. Nem csinált titkot belőle, modern lánynak tartotta magát. Nem törődött a pletykákkal. Másoknak is volt már barátja, abban a korban voltak. Legfeljebb kevésbé nyíltan folyt a magánéletük.

Lehet, hogy az első nagy szerelem hatására, Napraforgó az orvosi egyetemre jelentkezett. Ugyanoda, ahova osztálytársa, az iskolaigazgató lánya.

Úgy érezte, sikeres volt a felvételi.

Nem vették fel.

Évtizedek teltek el azóta. Nem tudom mennyi bánás, sérelem, megkülönböztetés érte. Alkoholba menekült, beteg lett, aztán elmúlt az élete.

Soha nem tudta meg, hogy azért nem lehetett orvos belőle, mert a gimnázium igazgatója nem javasolta a felvételét. Ugyan miért?

– Csak nem képzelte ez a cigánylány, hogy ugyanarra az egyetemre fog járni, ahova az én lányom!

Meg aztán az iskola csak 1 felvételi keretet kapott...

Anna, a nyelvtelenség

A családnevére már nem emlékszem. A sok nevet összemosta az idő. Orsós, Kunó, vagy Bogdán... lehet, hogy Kalányos, de nem is fontos. Nevezzük egyszerűen Annának.

Ez a magas karcsú kislány az egyetlen cigány volt az osztályában. Abban a közösségben ez nem okozott gondot, nem kapott semmiféle külön hangsúlyt, megkülönböztetést, hiszen elsőtől kezdve együtt jártak. Természetes volt, hogy egyikük szőke, másik barna, ki rózsás fehérbőrű, ki sötétebb egy árnyalattal. Együtt tanultak, közösek voltak a játékaik.

Anna közepes, de nagyon fegyelmezett tanuló volt. Egyedül a nyelvtanárok figyeltek fel rá. Ez a figyelem nem is csoda, mert Annát kitűnő nyelvérzékkel áldotta meg a sors.

Érthető, hogy mikor hetedikben kötelező kiegészítő tantárgyat kellett választani, Annuska az olaszt választotta. A többiek lelkesedése hamarosan alábbhagyott. Néha ellógták az órát, ráuntak a nagy szorgalmat igénylő nyelvtanulásra, lassan kikoptak a csoportból és más kevesebb szorgalmat igénylő kiegészítő tárgyat választottak helyette. Anna kitarított az elhatározása mellett, ezért nyolcadik végén tanárai bátran javasolták az egyik kéttannyelvű középiskolába.

Minden a szokott rendben folyt. Ballagás, egy szerény bankett, fényképek. Aztán mindenki kipróbál-

hatta tudását a kiválasztott középiskolában, a felvételin.

Legközelebb a nyári szünetben találkoztam Annával a varrónőnél. Akkor mondta el, hogy megkapta az értesítést: A felvételi vizsga jól sikerült.

Mivel a középiskolától távol lakott, kollégiumi elhelyezést is nyert.

Boldogan mesélt. Nyolc év alatt összesen nem hallottam tőle ennyit mondani saját magáról, mint ekkor, ennek a sikernek az örömeiben. Közben fürkészve nézte magát a varrónő nagy álló tükrében.

Az almazöld ruha talán kicsit feltűnőbb volt a kelletnél. Talán nem is illett ehhez a csendes, szerény teremteshez. Inkább a család büszkeségét fejezte ki, lám milyen nagyszerű az ő gyermekük... legyen meg mindene, amit megérdemel.

Többé nem találkoztam vele.

Hallottam, hogy szeptemberben Annuska, szülei kíséretében elutazott, és boldogan beköltözött a kollégium egyik háromágyas szobájába.

Nem tudom, mi történt, hogyan fogadták.

Anna, aki eddig soha nem érezte a megkülönböztetés terhét, három nap múlva összecsomagolt és hazajött.

Lehet, hogy a szülőkön kívül senki nem kérdezte meg tőle, hogy miért.

Egy fiú a C osztályból

- Tudod kit láttam tegnap? A Zsoltit! Zsoltit, aki a C-ben végzett tavaly. Itthon van.
- Talán valami szünet van az ipariskolában. Vagy beteg.
- Lehet. Azt hiszem a fogorvostól jött. Nem is köszönt. Elfordította a fejét. Szép dolog, mondhatom!

Ne értsék félre, a C nem cigányt jelent. Itt nincs megkülönböztetés se szín, se felekezet, se más miatt. Arról van szó, hogy a körzet tanulói ötödikben bekerülnek a központi iskolába és a létszám ettől úgy megnövekszik, hogy három párhuzamos osztály is kikerül belőle: A, B és C.

Ha már ennyi gyerek összejött, akkor mindjárt mód van arra, hogy a gyengébb tanulók, meg a néhány évvel túlkorosok egy felzárkóztató osztályba kerüljenek.

Ilyen volt a C osztály is. Igaz, hogy a C 80 százaléka cigány, de ennek semmi köze a diszkriminációhoz, az elnevezéshez meg pláne...

Itt is kialakult valami rangsor, mint minden osztályban. Zsolti volt a legjobb tanuló. Már hatodikban át akarták tenni a B-be, mert ott is megállta volna a helyét, de ő nem ment. Félt, hogy mégse tud eleget, vagy hogy kinéznék onnan a többiek. A parasztok –

ahogy ő mondta. Itt, a C családias légkörében ő volt a legjobb, az első.

Nem vágyott semmi nagy dologra, csak szobafestő akart lenni. Ahhoz ez az osztály, az itteni eredmény, tudás is megfelelt.

Így aztán együtt maradt a csoport nyolcadik végéig. Együtt ballagtak el a másik két osztállyal, szépen kiöltözve. Fehér ing. Sötét ünneplő ruha, amit külön erre az alkalomra kaptak valami segélyezési alapból. Zsoltinak a tanévnyitóra is jó lesz, hogy ne szégyenkedjen a többi között.

Kollégiumi elhelyezést is kapott.

Bevették az ipariskola futballcsapatába. Ő lett a kapus. Minden a legnagyobb rendben folyt. Jól érezte magát. Kevés volt a zsebpénze. Ez nem zavarta. Tudta, hogy itt is ő a legjobb.

Ha valamit megszólaltak a többiek, az inkább az volt, hogy szorgalmával kirítt a többi inasgyerek közül és a bulikban, handabandázásokban sem vett részt.

Így ment ez egészen az első nagy meccsig, ami már tétmérkőzés volt.

A diáksereg lelkes üvöltéssel biztatta a csapatát. A második félidőben az idegek végsőkéig feszültek, Zsolti pedig védte a kaput, mintha az ég minden angyala őt segítette volna. Ha ő nincs, az ellenfél laposra veri az ipariskola focicsapatát, így pedig tisztességes döntetlenre álltak.

Eljött az utolsó perc... Még minden lehetséges... A nézők felállva biztatták a csapatukat... És akkor...

Zsolti az utolsó támadást nem tudta kivédeni.

Győzött a jobbik. Ez az igazság.

Az öltözőben valaki felordított:

– Bűdös cigány! Szándékosan csináltad! – és már ott hömpölygött Zsoltin az egész csapat. Ezt a túlerőt a srác éppen úgy nem tudta kivédeni, mint azt az utolsó gólt.

Három fogát rúgták ki.

Az öltözőből egyenesen az állomásra rohant. Még a holmiját is a kollégiumban hagyta, és soha többé nem ment vissza az iskolába.

Sapka, sál
(Akwarell)

Átrányos helyzetben

Már megint a C osztály!

Esik az eső. Nem lehet lemenni az udvarra. Ezek szét fogják rúgni a folyosót!

Dehogy fogják! Az óraközi szünetet a tanteremben töltjük. Jó alkalom a beszélgetésre. Barátjuknak tartanak. Szinte hihetetlen, hogy milyen titkaikat bízzák rám.

Az ünnepek kerülnek szóba.

Gyuri ugrik fel:

– Hallgassatok! Majd én elmondom. Tanár néni! Nálunk a lopás szent dolog! Nem tudta? Megmondom. Karácsonykor a parasztok benn énekelnek meg imádkoznak. Ilyenkor legkönnyebb lopni. Nem figyelnek kifelé, mi meg elviszünk pár tyúkot az ólból.

Vittek el ezek az iskolából is ezt-azt. Nem is egyszer. Kerékpárt, dzsekit, mikor mire volt szükségük. Az osztályfőnökük jól ismerte őket. Tudta, mit hol kell keresni. Azonnal kiment a családhoz és félóra múlva már hozta is a hiányzó holmit.

Zuhog az eső vagy a hó? Petinek nincs esőkabátja. Leakasztott egy szemrevalót a fogasról. Náluk kell, hogy legyen!

Józsi a leglustább. Messze lakik és már megint röstellt hazagyalogolni ebben a melegben. Használta vette az egyik kerékpárt.

Mindent első szóra visszaadnak, hogy lássa a tanár úr a jó szándékot.

Náluk más a mérce, másképp szocializálódtak, mint a többi gyerek. Nem finomkodnak. Közvetlenek, de kegyetlenek is, mert velük is kegyetlen a környezetük, kegyetlen a Sors, az Élet. Akit elkapnak, az megbűnhődik.

Sanyi:

– Véletlenül bezártam a macskát a szobába és beszart az ágy alá. Megbüntettem. Baltával levágtam az egyik lábát. Megérdemelte! – még nevet is hozzá.
– Azt látta volna tanár néni, hogyan futott három lábon!

Majdnem rosszul lettem. Nem emlékszem, hogyan próbáltam megértetni vele... Mit is? Látszott, hogy teljesen értetlenül néz rám. Pedig milyen okos gyerek!

Laci a legizgágább, de az utóbbi napokban nagyon megcsöndesedett, megnyugodott. Valaki elkotyogja az új hírt: Összefeküdt a Böskével. Senki nem csodálkozik, nem pironkodnak a lányok se. Kis lakás, nagy család. Minden előttük folyik, a szülők talán nem is bánják. Hiszen nekik mindez olyan természetes!

Házi feladatot nem érdemes adni. Legtöbbjüknek nincs is hol megírni. Annyit tudnak, amit helyben, az órán megtanulnak, ki-ki esze szerint, de elvégzik

a nyolc osztályt és ez nagy előrelépés. Le tudnak vizsgázni gépkocsivezetésből, könnyebben kapnak munkát. Egy normál osztályban valószínűleg többségük elveszne.

Azóta több mint 30 év telt el. Egyikük Mercedes ablakából integet, másik meg teherautóval szállítja külföldre a fát. Van, aki éppen most szabadult... de mindegyikük barátsággal köszön, ha meglát.

Letenyei fák
(Olajfestmény)

Ketten a padon

A lila orgona alatt ülök a kispadon. Átjön a szomszéd. Odatelepszik mellém.

Nincs mit, miért beszélni. Hallgatunk. Aztán valahogy mégis...

– Már nyomdában a könyvem – mondom, mert kikívánczik belőlem a büszkeség és a bennem lüktető bizonytalanság –, nem tudom, milyen lesz a fogadtatása. Félek, hogy nem értik meg, mit akarok vele. Minek ez a nagy kitárulkozás, múltidézés...

– Ne törődj vele. Hidd el nekem, hozzád tartozik. Mint egy önarckép.

– Mindig megvigasztalsz.

– Mibe kerül?

– Még nem tudom. Az összes? Vagy egy kötet?

– Lúke! Nem a könyv! A vigasztalás. Mért ne vigasztalnálak. Nem kerül semmibe.

Csend.

Hosszú hallgatás után folytatja:

– Én mindig, mindenkit meg tudtam vigasztalni. El se hiszed, de már kisiskolás koromban azt tanácsolta a hittanárunk, hogy tanuljak papnak. Ingyen lett volna a papi szeminárium meg egyetem... Aztán később, már idekinn, alkalmanként az egyik templomban is beszéltem. Szerették. Marasztaltak, mert jó szónok voltam.

– Mért nem maradtál?

Nevet...

- Mert a templomban nem tapsolnak.
- Az előző pápa is színészként kezdte. Meg a mostaninak az életrajzán is az van a borítón: A tangótól a Vatikánig. Látod mit hagytál ki? Most talán te lennél a római pápa!
- Én tudok hazudni, ha muszáj, na de egy egész életen át? Az nagyon unalmas lehet...

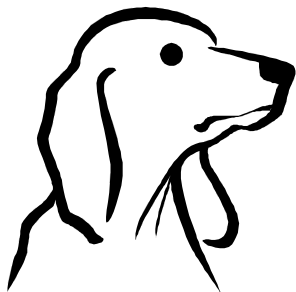
Körülnézek. eltűnt a szomszéd. Elment reggelizni? Kását... Minden reggel kását... Azt lehet egy életen át... Hazudni nem...

Hiszen itt nincs is pad... és azt az orgonabokrot is kivágták legalább 40 évvel ezelőtt.

Csokor
(Olajpasztell)

Az új kutya vallomása

Nem fogom elmondani, miért kerültem a menhelyre. Lehet, hogy mint az embereknél, ez is egy előre kiszabott idejű büntetés volt. Egy félreértéssel kezdődött, de ez legyen az én titkom.

Kemény helyzet volt, mert bár csak fél évet voltam abban a zárkában, de képzeljék csak el! Egész télen! Novembertől márciusig.

Volt ott a rácson belül egy kis kutyaház is, de azt mindig elfoglalta a fél szemére vak Kormos, aki már évek óta ott raboskodott, így én kinn fagyoskodtam az ajtó előtt.

Ha kicsit kisütött a nap, felültem az ól tetejére, mert onnan messzebb lehetett látni. Azt lestem, jön-e már az autó, jön-e értem a gazdám, hiszen mikor itt hagytak, a felesége integetett nekem, mielőtt eltűntek a sarkon.

Szerintem ez azt jelentette, hogy várjak nyugodtan, értem fognak jönni.

Nem jöttek.

Soha többé nem láttam azt a kedves asszonyt, akinek a fekhelye mellett volt a szőnyegem kölyökkoromban, és az a goromba fráter se jelent meg, aki úgy összevert, mikor az a félreértés volt, és az életem rosszra fordult.

Eltelt az a szomorú fél év fagyoskodással, és már minden csontom fáj, annyit üldögéltem hasztalanul a kutyaház hideg tetején.

Sok ember járkált a kennelek között, de velem senki nem törődött. Leginkább házörzőnek való, ugatós kutyát kerestek, németjuhászt, de a pulikat is megcsodálták.

Enni minden nap kaptunk, de nem mehettünk ki, hogy a helyüinktől távol végezzük a dolgunkat, ahogy rendes, tiszta kutyáknak illik, aztán este a gondozók slaggal takarították el a sok mocskot.

Állandó hangzavarban éltünk. Különösen az éjszákák voltak félelmesek. Volt ugyan éjjeliőr, de ki tudja merre járt... Talán aludt valahol és mi hiába ugattunk, mikor azok a suhancok átmásztak a kerítésen. Egy kis dühös ebet dobtak be az egyik ketrecbe a pitbullok közé. Kutyaviadalt akartak látni. A szörnyű hangokat mindannyian hallottuk és az egész telep felbolydult. Mire az őr előkerült, a garázdák már megszöktek, csak a kiskutya halálra mart teteme mutatta, hogy mi történt. Félttem, egyre jobban félttem, és egyre kevésbé reménykedtem, hogy valamikor kikerülök innen.

Egy tavaszi napon ismeretlenek jöttek és többször elsétáltak a rácsaink előtt. Végül az öregasszony azt mondta:

- Ezt szeretném.

Le akarták beszélni. Főleg a gondozók... talán mert velem kevés bajuk volt. Azt mondták, csak hetek múlva lehet elvinni, vagy később, a műtetem után. Így beszéltek össze-vissza, pedig tudom, hogy az a műtét már régen megtörtént és a gazdám papírt is adott róla a menhelynek.

- Ezt visszük el, vagy semmit - hallottam.

Valamit intéztek az irodában, aztán jött egy autó és engem betuszkoltak az ülés alá. Nagyon féltem. Hallottam, hogy egyes kutyákat elvisznek, adnak nekik egy szúrást, és már túl is jutnak a szivárvány-hídon, ahogy itt a gondozók nevezik azt, ha valamelyikünket el akarják pusztítani.

Sokáig tartott az út. El is álmosodtam a meleg takaró alatt, amibe beburkoltak.

Mikor megálltunk és kiengedtek az autóból, láttam, hogy egy tágas, füves udvaron vagyunk, nincsenek ketrecek, de itt is van egy fekete kutya. Róla még majd elmondom a magamét. Most elég legyen annyi, hogy Brumi a neve.

Nekem állandóan azt hajtogatták, hogy Lady. Nem tudtam, mit akarnak vele, hát csak bámultam rájuk. Belenyugodtak.

- Az van az irataiban, hogy Piroska. Ne zavarjuk össze szegénykét. Maradjon Piros a neve, ahogy a weblapon hirdették.

Ezt már értettem.

Én itt új voltam, tudtam, hogy csak másodkutya lehetek az öreg Brumi mellett, hát igyekeztem őt utánózni mindenben. Ha szaladt, szaladtam, ha

körbejárta a kerítést, én is vele tartottam, ha ugatott, vele ugattam.

Már ősziült a pofája, mégis imádott játszani. Ha a gazda vagy a felesége rugdalta a labdát, úgy hancúrozott velük, mintha kölyök lenne. Én bizony nem! Mikor Brumi észrevette megvető pillantásomat, először csak csodálkozott, de aztán megjött az esze. Soha többé nem volt hajlandó labdázni. Végre felfogta, hogy tőlem is van mit tanulni. Összebarátkoztunk.

– Itt mi rabok vagyunk – szuszogta a fülembé egyik nap. – Látod, hogy körben mindenhol rács van. Majd én megmutatom, hogyan lehet innen kiszabadulni.

Lett volna ez a dög menhelyi kutya, majd megtudná, mi az a rabság! – gondoltam –, de a szabadulás megtanulása még jól jöhet valamikor, ha itt is rosszra fordul a sorom.

Másnap Brumi kikezdte a kerítést. Segítettem neki, aztán kibújtunk a lyukon, és uzsgyi! Mindketten kifutottunk az utcára.

Nem mondom! Szép dolgokat mutatott nekem az öreg. És micsoda illatok voltak a fák, falak és a kerítések tövében!

– Itt várj – mondta, mikor már jó messzire jutottunk. Én meg álldogáltam a sarkon egy játékbolt előtt, ami nem is volt érdekes, mert semmi kutyának való nem volt a kirakatban. Kezdtem unatkozni, de az öreg csak nem jött vissza.

Képzeljék csak el! Hazafutott, de nem sikerült neki visszabújni a lyukon át a kertbe és hiába csóválta a farkát a gazdánknak, kiderült, hogy együtt léptünk le.

Mire végképp kétségbe estem volna, jött a gazdám.

– Megkeresett! Megtalált! Fontos vagyok neki! Szeret engem, a szegény menhelyi kutyát.

Néhány nap múlva Brumi beavatott néhány titokba. Azt mesélte, hogy itt csak nyáron ilyen nyugodt az élet. Télen, mikor nagy a hó, van olyan nap, amikor petárdákat dobálnak, tűzijáték robban körben mindenfelé és ha nem tudunk elmenekülni, talán meg is ölik a védtelen kutyákat. Egyik télen három napig kellett bujdosnia, mire haza tudott jönni. Megígérte, hogy megmutatja azt a helyet, ahol át lehet vészelni azt a rettenetes hangzavart és a rémítő fénycsóvakat.

Másnap újra nekiláttunk a kerítés kibontásának. Most nem az üzletek felé, hanem a szabadba mentünk. Fák között szaladtunk, dombokra fel, le. Alig tudtam lépést tartani az öreggel. Végül egy szőlőskertbe értünk.

– Itt kell lapulni a tökéek között, egészen addig, míg látszanak a fények, és egyetlen csattanás is megüti a fülünket. Próbáld csak ki, hogyan tudsz elbújni! Én addig körülnézek, nincs-e valami ellenség a környéken.

Nagyon megijedtem, hogy megint ott akar hagyni. Ilyen messziről én hogyan talállok haza?

De már jött is a gazdám kerékpáron. Hogyan talált ránk? Talán megmondta neki valaki, merre látott két kutyát loholni?

Mindkettőnknek póráz került a nyakába. Futhattunk hazafelé a kerékpár mellett. Brumi akkor már alig bírt velünk lépést tartani. A gazdánk meg egész

úton mondta a magáét, de még otthon is volt mit hallgatnunk, mikor a kerítést javította.

Többé nem hagytam magam elcsalni. Ennek a két kalandnak jó következménye is lett. Attól fogva minden nap elvittek sétálni. Mindig másfelé. Bejártuk az egész várost, hogy bárhonnán hazataláljak, ha esetleg megint lófrálni lenne kedvem Brumival.

Dehogyan akartam én elmenni! Ha nyitva volt a kapu, akkor se merészkedtem a kapufélfán túl egyszer se, nehogy mérges legyen megint a gazdám. Így aztán csak Brumit kötötték meg, ha vendéget vártak, engem soha.

Lassan rájöttem, hogy milyen ravasz ez a vén dög. Ha elmentek a háziak, nyugodtan pihent egy bokor aljában, de fél szemmel figyelte az utcát. Mikor a távolban meglátta a gazdát közeledni, felugrott és gyorsan körülszaladt a kerítés mellett, és csak aztán igyekezett a kapuhoz, mintha egész idő alatt a ház körül járőrözött volna.

És milyen ügyes volt! Bármelyik ajtót ki tudta nyitni, ha nem volt kulcsra zárva.

Nekem is mutatta, hogyan kell, de én nem mertem megpróbálni.

Asszonyom a szobában a számítógép előtt ült, mikor Brumi észrevette, hogy érdemes az ajtóval próbálkozni. Nem volt zárva. Be is ment, én meg utána. A konyhából fantasztikus illatok jöttek. Valami húsféle lehetett a fazékban.

Most jövök én! – gondoltam – ebben profi vagyok.

Egy ügyes mozdulattal levertem az edényt és már ugrottam is félre, hogy a meleg étel rám ne boruljon.

Nem lehetett forró, mert Brumi azonnal nekiesett. Mikor a csörömpölésre az asszony előrohant, én már kívül voltam, de Brumi ott falt még, és amit kapott, az kárpótolt engem mindenért, amibe eddig belekevert. Mindenki azt hitte, ő verte le a fazekat a tűzhelyről.

Mégis nagyon megijedtem. Attól féltem, hogy rájönnek, ki ügyeskedte le az edényt a földre és bevisznek a menhelyre, mint az előző gazdám. De nem...

Brumit végleg kizárták a lakásból, én pedig, mint jó kutya, a hálósobában alhattam az ágy mellett, mint kölyök koromban, mielőtt az a nagy baj történt.

Látom, hogy most már el kell azt is mondanom.

Mindig szerettem a jó falatokat. Nagy ügyességgel szereztem meg a cica tejét, a friss macskatápot, vagy a konyhában a maradékot. Bőven kaptam ételt, mégsem tudtam ellenállni annak, hogy legalább a szemetest ki ne borítsam, át ne kutassam éjjel, mikor mindenki alszik. Tudta a gazdám is, de csak jót nevetett rajta. Senki nem mondta nekem, hogy csak a saját tálamból szabad ennem.

Nagy készülődés volt a házban. Valami lakodalmat emlegettek, meg hogy reggel utaznak. Az asszony fodrászhoz, a férfi is elment valahova.

Az asztalon ott maradt egy illatos csomag. Csupa édesség áradt felém, finom tejszint és csokoládét szimatoltam... Jaj, ha eszembe jut, ma is kitör rajtam a pánik. De akkor csak boldog voltam, hogy milyen csemegére akadtam... Mire belépett a gazdám, már a fél tortát megettem... Az asszony sikoltzott...

– Jaj, a lakodalmi torta!

Az ember meg ütött, ahol ért... Napokig lábra se tudtam állni. Akkor már sírt az asszonyom, hogy nem kellett volna bántani. Orvoshoz vittek, nem tudom mi történt, de alighanem megfoltozták a törött lábamat. Otthon az asszony páttyolgatott, de a párja nem tudott megbékülni velem.

– Szétrágta ez a dög a tortát, amit a lagziba szántunk! Orvos kell neki? Most meg még chipet is tetessek. Regisztrálni! Mennyi kiadás! Lopom én a pénzt? – ilyeneket mondott.

Aztán bevágtak az autóba. Hát így kerültem én a menhelyre. Bizony egy lakodalmi torta miatt. Pedig nem is ettem meg az egészet!

Ki lesz a királylány párja?

Ennek a mesének előre tudjuk a végét, de szerintem nem az a fontos, mi történt, hanem, hogy miért.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy király és annak egy gyönyörű, aranyhajú, kékszemű lánya. Mindenki szerette, kényeztette a kis királykisasszonyt, apja, anyja, az udvartartás, de mondhatom azt is, hogy az egész birodalom rajongott érte.

Mikor felcseperedett, azt mondta neki az apja:

– Édes lányom, nem akarom én senki fiát rád erőltetni, annak lehetsz a felesége, akit szíved szerint választasz.

A leányka három napig törte a fejét, kit is tudna megszeretni, aztán az apja elé állt és azt mondta:

– Kedves királyapám, azt hiszem a legszebb erény a bátorság, a harcban elért dicsőség. Most béke van, ezért nehezen dönthető el, ki a legbátrabb az országban, de kitaláltam valamit. Azt hallottam, hogy az üveghegyen túl él egy hétfejű sárkány. Hirdetted ki, hogy annak leszek a felesége, aki elsőként odaér, legyőzi, és a viadalban a legnagyobb bátorságot bizonyítja.

A király szétküldte a futárait, hogy összehívja a birodalom legbátrabb nősülendő legényeit, hogy egyszerre indulhassanak a sárkány legyőzésére.

Jöttek minden irányból a lovagok, minden rendű, rangú katonák cifra lovakon, páncélba öltözve, állig

felfegyverkezve. Sorba álltak a királynő előtt, indulásra készen.

A sor végére még Józsi, a király kertésze is beállt, mert neki is nagyon tetszett a királykisasszony, de ahogy végignézett az összegyűlt sokaságon, igen elszomorodott. Neki se kardja, se dárdája, de még egy ócska csúzlija sem volt. Lovat se tudott venni magának, gyalogosan kellett volna a sárkány ellen mennie. El is somfordált a sorból és visszament a palota kertjébe a virágokat gondozni.

A vitézek elindultak, hogy megküzdjenek a hétfejűvel.

Telt, múlt az idő, és én azt meg nem tudom mondani, mi történt a királyi udvarban, míg a vitézek a sárkányt vadászták.

Talán egy évnél is több múlt el, mire visszatért a sereg a palota udvarába. Véresen, sebekkel tele, egyik fáradtabb volt, mint a másik. Nyögtek, csoszogtak, nyikorgott a sok sérült páncél. Elöl jött a győztes. Még a paripája is rogyadozott a kimerültségtől. Nagy zsákban hozta a sárkány hét fejét, amit levágtak a szörnyű viadal végén.

A nagy csinnadrattára előjött a királykisasszony. Irulva-pirulva állt a vitézek elé.

Megkérdezte az apja:

– No, édes lányom, elégedett vagy-é?

– Igen – felelte szendén a lánya.

– Feleségül mészh-e ehhez a vitézhez, aki a sárkányfejeket hozta?

– Nem! – vágta rá a leány és most már büszkén nézett körül azzal a csodálatos kék szemével.

- Akkor hát, melyik vitézt választod? Amelyik az egyik karját vesztette el érted a küzdelemben, vagy azt a véres homlokút? Ki legyen a férjed?

- Józsi, a kertész - sütötte le szemét a királykisasszony.

- Legalább azt mondd meg, hogy miért!

- Mert ezek mind csatáztak, verekedtek, egy évig is várattak, de *ő nem hagyott magamra, hanem végig itt volt mellettem.*

Mit tehetett a király? Kihirdette, hogy Józsi a legbátrabb az országban, mert nemhogy a hétfejű sárkánynál, de még a király lányánál is ő győzött.

A titok

Mint minden nyáron, egy hónapot töltött Pécsen a hűgánál. Nem volt semmi különös programja, dél előtt együtt takarítottak, főztek, mint régen, lánykorukban az anyjuk keze alatt. Délutánonként megkeresett pár régi ismerőst egy kis múltidézésre. Este még beszélgettek, vagy együtt nézték a televíziót. Így is repült az idő és haza kellett jönni. A hosszú utat a füstös személyvonattal nem érezte fárasztónak. Ez is újabb szórakozás annak, aki szinte az egész évet a lakásban, sütéssel, főzéssel és egyéb házimunkával tölti, meg az unokákra vigyáz. Szeretett utazni, sajnos csak ritkán jutott hozzá.

Könnyen barátkozó természete volt, így hamar talált témát és az út végére szinte mindent tudott útitársairól.

Az ablak mellett ült, menetirányban, hogy kényelmesebb legyen és minél többet lásson: hegyet, völgyet, házakat, a vasút mentén integető gyerekeket.

Az augusztusi kánikulát alig enyhítette a nyitott ablakon besüvítő levegő.

Olvasnivalója nem volt, csak a táblát nézegette:
Kihajolni veszélyes!

Vele még soha nem történt semmi baj.

Csak most.

Mire hazaért az egyik szeme teljesen bedagadt. Nagyobb porszemcse, vagy egy szénszilánk, az öreg füstös mozdony ajándéka...

Borogatta, de hiába. Sőt! Pár óra múlva már alig látott a megsérült szemével.

Ezzel bizony orvoshoz kell menni!

Az öreg doktor csóválta a fejét.

– Ilyenkor kell jönni? Késő van már. A gyógyszerár sincs nyitva – dödögött, miközben felhúzta a fehér köpenyét. – Ügyelet meg csak Nagykanizsán van. Na, majd a régi jó módszer segít! Mindjárt kap egy injekciót, az majd lehúzza a már kialakult fertőzést, gyulladást.

– Nem bánom én, mit ad, doktor úr, csak visszakapjam a szemem világát!

– Karola – kiáltott át az orvos a konyhába a feleségének –, van még tej a hűtőben?

– Hozom!

Az orvos a beteghez fordult:

– Figyeljen, mama! A tejinjekció radikális gyógyszer, de biztos a hatása... Ettől be fog lázasodni, de nem kell megijedni.

Nem is ijedt meg ő, csak én. A hőmérő higanyszála már 41 foknál járt, mikor az anyám beszélni kezdett... eleinte halkán, majd egyre szenvedélyesebben... rémülettel telve.

– Tegnap éjjel elvitték őket... Az egész családot... Mi lesz itt? Mit tehetünk? Munkaszolgálat... a lágerben... Mindenkit megölnék... Ne menj, ne menj el, inkább most haljunk meg együtt! A konyhában... Igen! Kinyitjuk a gázcsapot... átölelsz... de mi lesz a gyerekekkel? ... Mi lesz a gyerekekkel? Ki neveli fel a kislányomat?

Én, a kislány, aki azóta régen felnőttem, sőt családanya lettem, döbbenten hallgattam idős édesanyám

akadozó szavait, a történetet, ami számára teljesen új volt.

Hát így történt? Egy hajszálon múlt az életünk? Apám elment. Elment a halálba. Anyám itt maradt. Valóban engem féltett, vagy az életösztön erősebb volt a szerelemnél?

* * *

Édesanyám másnapra jobban lett. A szeme is kitisztult. Soha nem említettem neki mindazt, amit csak lázasan, félrebeszélve mondott el nekem.

Portré
(Grafit)

Mintha beszélne hozzám...

Hihetetlen! Már több mint harminc éve, hogy elment. Az első hónapok megkövült fájdalma után hosszú csend állt be. Majd apró emlékek szivárogtak elő egyre sűrűsödő, békés, de megállíthatatlan rendben.

– Jó kislány voltál...

– Akkor mért szidtál annyiszor?

– Azt akartam, hogy még jobb legyél...

– Sokszor németül beszélgettetek. Nem értettem.

– Olyan világ volt... Vigyázni kellett, nehogy véletlenül kifecsegd, amit hallasz.

– Alig volt barátom...

– Én sokat játszottam veled.

– Emlékszem rá. Amikor bújócskáztunk bebújtál a zongora alá.

– Babaházat kaptam karácsonyra.

– Magam csináltam gyümölcsládákból és tapétával vontam be. Azért volt zárva ünnep előtt egy hónapig a hátsó szoba, hogy meglepetés legyen... Sokat vesződtem a lépcsőkkel...

Már nem volt étvágya. Csak nézegette a tányért.

– Milyen szép, kerek fasírozottakat csináltál! – ez még most is naponta eszembe jut, mikor a konyhában téblábolok.

A rántás! Mesélte, hogy Pista utálta a rántást, mert az anyja főztjében mindig csomós volt.

– Képzeld! Egyszer berohant a konyhába, rémulten, hogy csak nem akarom berántani a kelkáposzta főzeléket... Azt mondtam neki: Hát nem látja, hogy csak zsírt pirítok? Elhitte.

– Mindig úgy gondoltam, hogy Pista az apám. Gyerekként azt vártam, hogy ha majd nagyobb leszek, elmeséled. Talán, amikor férjhez megyek.

– Bár ő lett volna!... De nem.

– Azt álmodtam az előbb, hogy bejött Pista. Nem volt kalap a fején. Pedig mindig úgy szoktam róla álmodni, ahogyan elbúcsúztunk. Fején kalap, kabátján sárga csillag és kezében a kisbőrönd. Furcsa... most először nem volt kalap a fején.

– Mondott valamit?

– Nem. Csak idejött és megcsókolt.

Ez volt anyám utolsó álma. Aznap éjjel meghalt.

Csendes délután
(Szénrajz)

Versek - 2013.

Négy régi sor

Hol napsütötte könnyű vágyak érnek,
ne ott keress, mert más az én hazám.
A tengert nézd, örvénylő végtelenbe
merülj alá, majd ott találsz reám.

Szerelem, hol vagy?

Édes, szép szerelem, hova tűntél?
Elszálltál, mint a májusi éj?
Elmúltál, mint a nyári verőfény,
elrepített a novemberi szél...

Vagy megfagytál a téli hófúvásban?
Vagy nem győztél már várni új tavaszt?
Vagy nem tudtad lemosni szürkeséged,
mit évek súlya régen rád tapaszt?

Édes szép szerelem, hova lettél?
Itt jártál, soha vissza se térsz,
Csak álom voltál, színes, mint a szivárvány!
Felébredünk s lám, máris véget érsz...

Cajnali álom

Álmomban éreztem a tested melegét,
de felrévedve láttam, csak egy párna
támasztott meg, ahol feküdni szoktál.

Aki szeret, annak ennyi elég,
ha ennyi jut csak, bár tán többet várna,
a semminél még a kevés is jobb már...

Tovább aludtam, és képzeld, mi történt!
Azt mondtad halkán: Megjöttem szívem.
Úgy szégyenlettem, hogy nem ébren várlak,
de nem bírtam kinyitni még szemem.

Most felkeltem, de sehol nem talállak.
Egy kávé, majd a cicánk enni kért.
Te messze vagy és köztünk hull a hó is,
betemeti, hogy vártalak. Miért?

Aranyosan

Aranyruhás ifjú hölgyek
aranyfényben tündökölnek,
arany kezük csupa fény,
arany szívük kőkemény.

Az aranyszobor szerelme

Repülnék hozzád
nem tudok
aranyba öntött
vágy vagyok
kitárt karom
egy mozdulat
mely mindörökre
így marad.

Válogatás

Akik szerettek, nem szerettem,
akit szeretnék, nem szeret.
Hogy más is így járt, nem vigasztal,
de élek, amíg csak lehet.

Amit kerestem, nem találtam,
mire nem vágytam, rám talált.
Miért kell annak megszületni,
aki nem vágyja a halált?

Minden kívánság, álom talmi.
Csak magamat tudnám becsapni,
az időt soha nem lehet.

Nem baj, hogy végül meg kell halni,
csak fiaimnak tudnék adni
örökké tartó életet!

Szavak éjszakáján

Elbújt a Nap a messzi domb mögé, már
magával húzta véres fátylait,
az égbolton foszló árnyak repültek,
és suttogott a rejtelmes csalit.

És feléledt a lomb a halk neszekre,
a bokrok közül ezer szép szavam
táncolt elő a néma őshomályból,
és szólt egy dal. Ez én voltam, magam.

Csak még és még és újra tudjak írni,
és még és még... ó, jöjjetek szavak,
mint régen lázas ifjan, csengve, bongva!
Szavak nélkül agyam csak holt anyag.

Két gyufaszál

Tibornak

Két gyufaszál az éjszakában
Együtt lobog halálos lázban.
Ki így szeret, az soha nem hagy el,
Hallgat, ha hallgatsz, s ha dalolsz, énekel.
Veled izzik és veled hamvad el.

Fények és árnyak Budafán
(Olajfestmény)

Hiába már

Hiába már a vágy, a szándék,
Most már minden nap új ajándék.
Felébredek még? Nem tudom,
Eljött-e már az én napom...

Hová lett balga ifjúságom?
Hogy visszatérjen, nem kívánom.
Elpazaroltam ostobán,
Én voltam saját mostohám.

De volt, mi volt. Ez volt az élet.
Bárhogy is volt, már semmivé lett.
Ha máshol, másképp éltem volna,
Múlt lenne már, mint hangya múltja.

Köszöntésül

Kaskötő Istvánnak

Paradicsomkert egy tenyérnyi földön,
melynek ura s egyben szolgája vagy,
de nem hajtanak tovább kósza álmok,
magad szabad meg, tovább hogy haladj.

Vegyenek körül csendes békességgel
a fák, virágok, s akiket szeretsz!
Cicád, a madarak... Te ott szabad vagy,
mert önmagadhoz most is hű lehetsz.

Napraforgók
(Olajfestmény)

A tükör

Te én vagyok, s vagyok mindenki,
előtted áll, ki írta, s ím
tükörbe látsz, magadat látod,
mikor olvasod verseim.

Ez nem napló, még vallomás se.
Ki írta le? Kit érdekel!
A sorsom, mint akárki másé.
Por leszek, s te is az leszel,

de addig, addig nézz tükörbe!
Ne áltasd álmokkal magad,
megyünk egy úton, körbe-körbe,

az ember azt hiszi halad,
de ha végül tükörbe nézünk,
azt látjuk, hogy semmit sem érünk.

Ki hiszi el?

Hogy mindig jót akarsz,
ki hiszi el neked?
A magad útjait
csak magad ismered.

Rád néz egy idegen,
lehet, hogy rád nevet,
hiszen nem érti meg
keserű könnyedet.

Mezei csokor
(Olajfestmény)

Egy pillanat

A még remélt, várt holnapok
rohanva süllyednek a múltba,
egymásba folynak nappalok
és éjszakák. Ne várjunk újra,
mert minden új már régen régi,
mire az emberész feléri,
s megállítani nem lehet
az így lepergő életet.

*

Fél lábbal még a múltban élek,
a másik már jövőbe gázol.
Mit várhatnék a közbeékelt,
elúszó, pillanatnyi mától?

*

Most csak vagyok,
vagy mondhatom,
talán vagyok,
de nem leszek.
Búcsúzni kár, de mégis, mégis,
azt mondom, isten veletek...

Felmentésül

Nem ott, nem akkor és nem azt
tettem, amit tehettem volna.
De hát ki tudja, csillagok közt
sorsunk melyikre van fölírva?

Oly mindegy, csillagok, vagy gének,
párkák orsója, vagy az isten...
A bizonyosság végül ennyi:
Saját kezünkben semmi nincsen.

Árterület
(Olajfestmény)

Ahoggy lehet

A semmit is lehet ragozni
kiválasztott, ínycsók szavakkal.
A vájt fülű majd felmagasztal.

Kevés időm van, szép cikornyát
nem vethetek papírra, gépre:
A szomszéd futtában is értse!

Megértené, de egymagamban
dúdolgom csak azt, mi fájhat:
Homokból építettem várat.

Kavicsok

5-7-5

Gesztenye az úton

Hullott gesztenye
fehér kavicsok közt
félve tűnődik.

Barna kavics

Fehér kövek közt
elborít a félelem:
Miért vagyok más?

Távlat

Kis kavics, nagy kő:
mind megőrli az idő,
por lesz belőle...

Emlék

Tóparton állok.
Kavicsokat hajítok.
Gyűrűk ragyognak.

Fehér kavicsok

Egyiket percek,
másikat évezredek
mosták fehérre.

Éhségmenet

Február 12.

Most mindent behavaz a február,
és kamrájukban régen nincs fa már.
Szívükben remény sem maradt,
megérnek-e még tavaszt, szép nyarat?

Mondd, hány napot kell így kibírni?
Elég-e mindig titkon sírni?
Dunántúl, Alföld, már ébredesz?
A Váci út dalukra nem felel...

Ki adhat annak meleget,
aki már fagyoskodott eleget?

Tél a gyümölcsösben
(Olajfestmény)

Elvástam egy hírt

„Két kutyámat ellopták. Amikor rátaláltam, az egyiket már megnyúzták, a másikat meg tudtam menteni.”

Mért háborogsz? Hogy embertelen állat
volt az, aki elvitte a kutyádat,
és megölte és megnyúzta a drágát?
– De a gazember megadja az árát!
Lőjék le! Nyúzzák meg őt és családját!
Tettéért gyújtsátok fel putri házát!
Nyolcvanezerért vettem, mert fajtisza volt,
a származásán nem volt semmi folt...
és megölték egy kondér levesért.
Ki mossa le róluk a kutyavért?
Ha kutyasültet esznek a gazok,
legyenek holtukig családotól rabok!

Ha nincsen munka, nincsen munkabér.
... de a gyerekek akkor is enni kér.

Munka nélkül

Gondolj majd rám, ha járdád szemetes,
és nincsen, aki helyetted söpörje.
Én még a kutyaszart is felszedem,
te csak nyugodtan ülj le egy fotelbe.

És gondolj rám, mikor a friss cipó
illata száll, s a héját eldobod,
a kutyád húson, drága tápon él,
és meg sem enne, ha elé rakod...

Ha kertedben a fű magasra nőtt,
s a hőségben a munka csak marad...
te gondolj rám, én itt várom az utcán
egyetlen hívó parancsod, szavad.

Ha nem látsz már, talán a partra mentem,
ahol kő is van és nem csak homok...
Rád gondolok, hogy talán észrevennél,
ha betörnek a fényes ablakok...

József Attila szobránál

2013. június 9.

Ma első ízben
láttam Attilát derékig vízben.
Nem úszott dinnyehéj a Dunán semerre,
így csak a habokat bámulta merengve,
mintha csak tudná, hogy nincs olyan isten,
aki a magyarok végre segítsen.

Árvíz kell, Mohács kell, az ébreszt lelket,
egyébként birkanyáj, akit terelhet
pap, király, csendőr is. Mi lesz a vége?
Lemerül az idő szennyos levébe.

Ha írnak e népről, három sor elég lesz:
Nagy volt a hangja a parányi eszéhez.
A mellét döngette, nagyokat álmodott,
s eltúrta az igát, mit a sors rádobott.

Nézzetek, nézzetek Attila szobrára,
ennek is, szegénynek halál volt az ára.

Csak ültem

Ültem ragyogó nyári fényben,
csak ültem, s írtam eleget.
Ki értette a verseimben
megbúvó nyári meleget?

* * *

Ültem. Az ablak még kitarva.
Néztem, hogyan száguld a szél,
repül, amerre sorsa hajtja,
repül sok megsárgult levél.

* * *

Itt ülök, tél van, nézem egyre
a számítógép ablakát.
Felbukkan itt-ott egy-egy versem.
Vigyétek csak... Jó éjszakát!

Egy rövid dal régi iskolámról

Hadd énekeljek régi iskolámról!
Felém onnan ma is víg *Eszterlánc* szól,
s mások is vannak még kik elhiszik,
hogy a diót most is *Dombon* törik...

Kislány, te most a körbe állhatsz,
ha párod nincs, gyerünk, csak *válassz*,
hisz beültettem kis kertem virággal...
Most versenyt fussak? Ez is rám vall...

De ha hallom, *adj király katonát*,
egész szívemet méltán járja át,
hogy *nem adok...* Én nem adok!
Vagyok, ki voltam, s az is maradok.

Csak látszat...

Nincsenek állócsillagok.
Csak látszat mind, mi fenn ragyog.
Bizonytalan, múltó a lét,
Nincs más örök, csak mely sötét.

Nagyanyám
(Szénrajz)

Kósza játék

Kaskötő Istvánnak

Ne hidd, ne hidd,
hogy az volt a hiba,
hogy tudni vágytam,
én az ostoba,
a világ minden titkát, kerekét,
a mindenség örök szerkezetét!

Ó, én nem láttam túl a kis körön,
mi átölelt, befont, s mint vízözön
sodort az úton, mint homokszemet.
Való igaz, nem tudtam eleget
a világról, s hogy élni hogy' lehet,
és mennyit őriz meg
majd az emlékezet.
Ezer felesleges málhát cipelve,
csak révedeztem. Hova? Merre?

Most ámulok csak, s balgaságom
néha, mint ablakot, kitárom...
Hadd lássa meg az utca népe,
(ha én tudom, hát más miért ne)
hogy az élet csak kósza játék,
s ha kicsit több, az már ajándék.

Az Úr magánya

Csak szépre vágytam a sötét magányban.
Magam voltam a káosz s egyben a rend,
de bennem a teremtés vágya lobbant:
betölteni a forgó végtelent.

Az ember volt a fő művem, övé lett
a szellem és a szabad akarat,
és mennyi gyűlölet kelt ki a magból,
mit vetettem évmilliók alatt.

Nézzétek el nekem, hogy kék az ég,
s ha tavaszodik, rügyek bomlanak.
Nézzétek el, ha zápor ver, ha szél fúj,
azt is, ha éget, s szikrát ont a Nap.

Hát tehetek én a világ bajáról?
Rám lehet fogni minden bajt! Elég,
hogy tétlenül néztem, amint harácsol
a fékevesztett gaz emberiség.

Azt hittem, szépet, szentet hoztam létre,
de feltámadt az örült gyűlölet...
Már nem vágyom a Földön semmi szépre,
csak elsöpörni minden szemetet!

Így, vagy úgy...

A régi temetők és temetések
eszembe jutnak gyakran. Nagypám,
azután nagyanyám... Akkor, mint gyermek
félszegen sírtam... mi lesz ezután?

Elment apám, s én alig vettem észre,
a nagynéném... Halkan beszélgetett
valaki mellettem, s egy ismeretlen
a menetben halkan felnevetett.

*Egyik zokog, másik fecseg az úton,
míg a koporsó után lépkedünk,
de félelem szorítja benn a szívünk:
Lám, ő is elment! Mi következünk?*

*Hisz' így, vagy úgy, valahogy el kell menni,
a szívünk nem lesz így, vagy úgy se könnyebb,
és így, vagy úgy az élet végül elszáll.
Temetni kell. Már nem használnak könnyek.*

Bárhogyan történt, végül kinn a sírnál
a hulló rögök verték a dobot,
mintha a halott átkozódna újra:
jöttök ti is oda, hol én vagyok.

...és rémület, és borzalom kiáltott,
s ha nem éreztek volna illemet,
a sírba hulló zord rögök szavától
szétfutott volna mind a gyászmenet.

*Most más a vége már a temetésnek,
a koporsóra dús paplan kerül,
hogy ne hallatsszon a rögök zenéje,
amíg a holt a sírban elmerül.*

Hát nem! A koporsómra nem kell paplan!
Csak zengjenek a lehulló rögök,
csak fájjon, rémüljete, ha meghaltam!
Borzadjatok: A létünk nem örök!

Olajbányász emlékmű
(Olajfestmény)

Egy állatorvos emlékére

Dr. Gerócs Józsefre emlékezve

Meghalt a szomszéd állatorvos,
illőn gyászolja két fia,
és sírja mellett törli könnyét
az itt maradt két unoka,

és gyászolják az ismerősök,
emlékszik rá sok kolléga,
és éjszakánként halkan felsír
sok-sok cica és kiskutya.

Pedig már régen praktizált,
de ő segített sok kutyán,
és szájról szájra adták hírét,
kiket gyógyított hajdanán.

Egy vén tehén is belebődül
egy kis községben, bár buta,
de felsejlik, hogy volt egy doktor,
a tehenészet orvosa...

és kanárik és csöppnyi pintyek,
seregnyi törpepapagáj,
most újra, s újra dalba kezdenek,
és elsíratja valahány.

Két cinke összenéz egy ágon:
hosszú a tél. Élünk, halunk...
ha az orvos is meghal egyszer,
ugyan, mi miben bízhatunk?

Hinni

A hit a legnagyobb erő:
Istenben, vezérben,
elvben, vagy hazában,
vagy csak a magunk igazában.
Ki hinni tud, az a nyerő!

Ó, könnyebb száraz lábbal
átkelni vad vízben,
mint észérvekkkel győzni
fanatikus hiten!

Hit ellen nincs logika, érv,
boldogan megy rabláncra fűzve
meghalni – kinek van hite –,
akár máglyára, tűzbe.

Boldog, akinek van hite!
Én nem fogódzom semmibe...
Nyugodtan, mint más állatfajta,
suhanok át a semmi partra.

Mit mondhatok?

Mit mondhatok fiaimnak ma már?
Későtanácsot adni kár.
Felnőttetek,
Úgy, mint akárki más.
Nem változtat a sorson új tanács.

Az unokáim mindhárman nagyok.
Dédunokák? Nekik még mondhatok
Valami halk, félénk tanácsot:
Ne akarjatok lenni mások,
Legyetek mindig azok, amik vagytok,
Gyerekkorban gyerekek, felnőve nagyok.

Sajnálatos a koravén gyerek,
Inkább játsszatok és örüljetek,
Végig kell élni mindent sorban,
Nagyszülő lenni öregkorban...
Mert aki felcserélne egy-egy szerepet,
Csak nevetséges, boldog nem lehet.

Ki tudhatná?

Nem tudom, más is úgy van-e vele,
de én gyakorta magam sem tudom,
hogyan kerültem pont ide, s miért.
Hol kezdődött, mi volt a pillanat,
mely végül verset írni késztetett?

Talán az eszköz, s hogy tudok betűt
rajzolni falra és papírra?
Talán a dal, mely este altatott?
Anyám... Anyám, ki annyit énekelt!
Mikor rám várt, már akkor is dalolt.

Valahol ott kezdődött minden el,
mikor csak erős szíve dobbanását
hallottam, s benne minden énekét.
Magamba szívtam vére lüktetését,
és akkor, talán akkor kezdtem el...

Rémálmok

1.

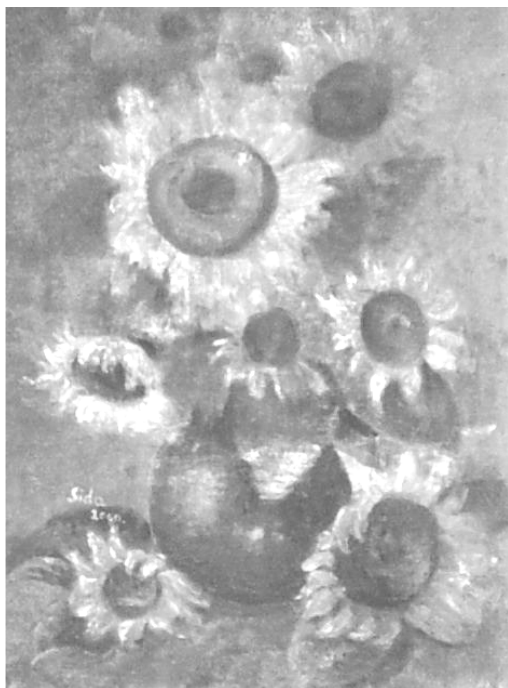
Pucéran, újszülöttként üvöltő csecsemő,
kit egy asztalra dobtak, s ott fekszik remegőn...
mint fészek melegéből kitúrt kelő madár,
mely máris sejti kinn majd a fagyban rá mi vár,
kit macska karma rémít, s nem segítenek nagyok...
jaj érzem, érzem máris, hogy mindez én vagyok.
Azután egy nagy kabátot terít rám, ... tán anyám?
Meleg, de súlyos kelme. Megfulladok talán.

2.

Vizsgára kéne mennem,
de nem tudom hova,
megrémít egy folyosó,
sok idegen szoba.
Elkésem. Már rohanva
keresném, merre? Lám!
Benyitva ott találom
egy katedrán apám.
Én megkövülten állok,
mint vészbíró előtt,
apró porszemmé válok,
s a büntudat elönt.

3.

Most földet ásnak, gödröt, temetőben vagyok,
és érzem, nekem ássák, hiszen majd meghalok,
és gyors közé takarnak és visz három sötét
alak... de köd borítja végét és elejét
az útnak, s már feszülök egy gödör belsején...
Valahol messze felsír egy hang, de nem enyém,
és rögök koppanása, tömjén és gyász-zene.
A verseim szavalják. Ordítok: Még ne... Ne!

Haldokló napraforgók
(Olajfestmény)

Bevallhatom

Születtem, mint bimbó az ágon,
S virulni vágytam... Már csak álom
A szép tavasz, a nyári éden,
Köd ül az őszi bús vidéken...
S míg felhők fölött angyal szárnyal,
Én elszámolok a világgal.

Adott, mint másnak, lábat és kezet,
Kezdetnek többet várni nem lehet.
A fej? Lehetne szebb is. Semmi vész,
Ha akad benn egy parányi ész!

Az is minek, már köztudott igazság,
A balgaságnak jár a szép Mennysország,
S már itt e földön az a boldogabb,
Kinek fejében nincs sok gondolat.

Hát így vagyok. Bevallom, voltam boldog.
(Akkor csináltam magamból bolondot.)
S hogy gondolkodni kezdtem, meglehet,
Azzal hoztam nyakamra végzetet.

Mindig valami mást...

Mindig valami másra vágytam,
Múltat szépíteni a mában,
Télen virágra, hóra nyáron.
Szerelmes szót, pedig volt párom.

Hogyan lehettem volna boldog,
Ha álmokat kergettem, s olykor
Magam se tudtam, mire vágyom.
Az életem már üszkös várrom,

Miben kóválygok, mint utolsó
Halódó védője, s a korsó,
Melyben enyhítő víz lehetne,
Rég eltörött, s már nincs semerre...

És megpihent a hetedik napon

Az Isten – a legenda oly kegyes –
teremtett fényt, földet és sok sebes
patakot, kertben almafát,
és végül fő művét, az embert is magát...
Addigra kicsit fáradt lehetett,
másképp nem csinált volna
ilyen selejteset.

– Szaporodik!

De ennyit nem remélt...

– Egyetlen alkotóját
okolja mindenért?

És rimánkodtak mind.

Tengernyi nép...

Az Isten se értette meg, miért.

Mindent és mindennel ellenkezőt
kértek egyre növekvő indulattal,
izzott a föld, mint túlhevített katlan.

Mind a másik kiirtásán könyörgött, főt
s térdet hajtva oltárok előtt.

Ám nem hajlott az Isten, nem akart

hallgatni ilyen összevissza zajt.

Felsóhajtott: – Ó, honnan e rút hajlam?

Hogy már ne halljam

e kerge, gonosz népet,

magamnak nem teremtek

hallókészüléket...!

Fotelba ült és könyvébe,
a Bibliába mélyedt,
bár már betéve tudta az egészet.

Tulipánok
(Olajfestmény)

Búcsúzó legény

Amikor én furulyázom,
messze hallik nótám szava,
megtudja majd az anyám is,
hogy nem megyek többé haza...

Üzenet a távolba

2013.08.12.

Ne mondd ki azt a szót, hogy állomás,
és azt se halljam többé, hogy vonat,
hogyan fehér kendő lobog... Bármilyen más
mondhatsz. A nevem, vagy neved.
Jaj, a kanyar elnyelte... elveszett...
Még most is látom, egy kendő lobog,
és bár tudom, ott vagytok boldogok,
csak a lobogó fehér kendőt látom,
és zokogok, csak zokogok.

Még utoljára

Vannak napok, igen, vannak napok,
Mikor egész nap arra gondolok,
Hogy többet már kibírni nem lehet,
Mert a világ rám omlik, eltemet.
Nem búcsúzás, a búcsú perce bánt,
Hanem, ami utána jön,
Belsőt szagगतó jaj-özön,
Mely mintegy förgeteg gyanánt
Söpör végig, a változtathatatlan,
Üres magány s hogy itt vagyok magamban.
Üres fotel, üres a fekhelyed,
S hogy nincsen már, mit mondhatnék neked.
Hogy utoljára... hogy meleg kezed
Emléke maradt mosolyod helyett,
Hogy még lehet...
Lehet, vagy nem lehet...?
S egy madár száll a fellegek felett...

Búcsú novemberben

Még három nap,
S én búcsúzom már.
Olyan ez, mintha itt se volnál.

Még két napunk van.
Menni kéne,
Együtt, virágos víg mezőre.

November ez!
Nincsen virága,
Csak eső hull letört faágra.

Nem akarok
Búcsúzni. Fájhat.
Ne nyomja bánatom a vállad.

Ha elmentél,
Majd így, magamban
Sír fel a visszavonhatatlan.

Felhőket hajt a szél

Úton, útfélen ott a lábnyomom,
a verseimet pedig rád hagyom!

Tudom, hogy elfelejt mindenki,
az emberélet olyan semmi.

Már új út, új szivárvány nem fogad,
neked sem lesz új társad, csak magad.

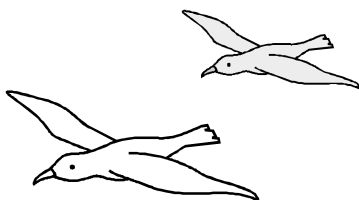
Mit rád hagyok, belátom, semmiség:
versek, kutyák, fák, csillagok s az ég.

Önzés ez is, hogy tovább itt legyek,
ha csak addig is, mint a fellegek,
miket futó szél hajszol messze el.
Kisüt a nap s egy rigó énekel.

Novemberi anziksz

Fagy csípte meg a novembert,
a tó felett köd szítál.
Hamarosan hó is eshet,
engem tán még itt talál...

Báméskodnak a madarak,
de két sirály szárnyra kél.
Én is mennék, elrepülnék,
mielőtt elér a tél.

Novemberi gondolatok

Volt egy ünnep, de kevesebb
remény maradt, mert a kísérlet,
a nagy kísérlet,
eredmény nélkül, úgy ért véget,
mint annyi más.

Ki tudja, lesz-e folytatás?
Mennyi emlék és mennyi seb!
A sok kéz egyre véresebb...

Az eszme rossz? Az eszme él!
Egyszer majd újra útra kél.
Talán csak száz, vagy ezer év
kell, míg az ember észre tér.
Meghal a gőg, a kapzsiság,
sírján nem lesz szobor, virág.
Az pusztul el, ki ostobább!
Nem lesz gyűlölet... de tovább
nem ez az emberfaj viszi!
Kihal... és jön másvalaki...

Az ember mindent tönkretesz.
Egy jobb világ más bolygón lesz!

Robot

Robot korban robotember.
Mikor lesz már géphiba?
A robot is lázadozik:
Nem pihenhetek soha?

Válaszlevél

Végh Sándornak

Azt mondd, már közel
az alagút vége. Titokban
sajduló szívem nagyot dobban.
Te megéreznéd, hogy mikor jön el?

Talán tudod,
hogy mennyi apró árnyék
van már köröttem,
s mindhiába várnék
feloldozást,
ha nem remélhetnék már
senkitől biztatást.

Most csak vánszorgok,
mint sebzett vadak,
s közben szavaim
fénné foszlanak.

Végelszámolás

Ki hívza dőzsöl mindhalálig,
márvány kriptában kap helyet,
dicsőséggel megy át a túlra,
piramisban lel nyughelyet.

Emlékoszlop, vagy falra tábla
őrzi hírét és bár sötét
lapok, napok szegik emlékét,
betonművére tégy babért!

Neked, ki ott a követ hordtad,
márványt csiszoltál, várva bért,
szikkadt bőröd csontodra sorvadt.
Betont kevertél, mondd miért?

Meghalt apád? Vidd hát a rétre,
bár sajgó szíved megszakad,
ha nem telik a temetésre,
azt mondják: – Hantold el magad!

Decemberi csillaghullás

Azt hitted ismersz?
Azt hittem én is...
Nagyon szerettél?
De látod, mégis
két ismeretlen
állt döbbenetben,
csillaghulláskor,
csillagvesztetten.

Nem így akartad,
én is mást vártam.
Mondd, merre jártál?
Mondd, merre jártam?
Közös volt harcunk,
közös a béke,
egész életre
ennyi elég-e?

Hol volt, hol nem volt...
mesénknek vége.
Ha te nem bánod,
nem bánom én se.
Csillagok hullnak,
álmok fakulnak.
Tanúja sem lesz
ennek a múltnak.

Keresgélés

Mióta csak megszülettem,
mindig valamit kerestem.
Keresem, míg nem leszek holt,
de már azt se tudom, mi volt.

Még élek

Nem ittam el a májam és eszem.
Megöregedtem, és még létezem.
Enyémek hát e „mondd miért is” évek,
bár többnyire csak magamban beszélek...

Álmosan

Szitál a hó,
s míg zsibbadó
száz emlék leng körül,
lelkemben egy huncut manó,
ásítva bár, örül.
Ringatna már:
Aludj számár!
Még küzdök ellene,
pedig unom,
hiszen tudom,
aludni kellene.

Imbolygás

Itt imbolygok a lét határán,
fenn, a szédítően magasban.
Talán torony, talán kilátó?
... de csak egy tyúkol van alattam.

* * *

Felültem egy ól tetejére,
a lábam lógam a mélybe,
s a kába, bámész gondolatban
viharzó tenger zúg agyamban.

Kapaszkodnék e semmibe,
kapaszkodnék, de nincs mibe.
Ködökben úszik már a táj,
botlani könnyű, esni fáj.

Mért vágyik csillagokra végül,
aki mélytől, magastól szédül,
aki nem tud már mászni fára,
aki kiállni szirtre gyáva?

Ki élhetetlen, miért is élne?
A kullogó ne vágyjon élre!
Álljon sarokba! Mért is állna?
Hulljon térdre! Kukoricára...

Szerzésárlás után

Vettél négy pulóvert, sálát,
Ruhát: zöldet, sárgát, kéket,
csak nem tudom, miből főzöl
majd a párodnak ebédet.

Házi-béke

**Ha leesett, vedd fel!
Ha eltörött, dobd el!
Ha nyitva van, csukd be!
Ha ott hagyta, húzd le!
Ha látszik, takard el!
Múltját ne kavard fel!
Bólogass! Az Istenért,
ne szólj soha semmiért,
mert a vihar utolér,
s békéd máris véget ér!**

Sára baba vízi vára

Murán már a Sára vára
négy oszlopon ellenállna
viharnak és áradásnak,
ha nem mondja: Jó lesz másnap.

Nem kell még homokot hozni,
sem kövekből alapozni,
hiszen ilyen nagy melegben
nem dolgozik az isten sem.

Bokor alján álmodozott.
A sok pajtás hazafutott
kolbászt enni vacsorára,
s nem épült fel Sára vára.

Jött az árvíz. Félrelökte,
ami ott volt, s elsöpörte.
Jó, hogy Sárát észrevették!
Száradni egy fára tették.

Ki kopog?

Ki kopog? Mikulás!
Bizony ő jön, senki más.
Puttonyát leteszi.
Jól figyeljen mindenki!

Mit hoztál? Cukorkát?
Piros almát, mazsolát!
Csupa öröm ez a nap,
Mert aki jó, mást is kap.

Mi van még a puttonyba’?
Csoki, dió, datolya,
Mesekönyv és furulya,
Meg egy ólomkatona.

Üres a zsák végre.
Az ünnepnek vége.
Kedves Mikulásunk,
Jövőre is várunk.

Kristóf és a Mikulás

Kristóf – egy hároméves óvoda –
mikulásra traktort kért. Semmi más
nem érdekelte. Szép piros legyen,
amilyent látott kinn a földeken,
amikor séta közben meg-megálltak,
és ott egy alkalommal traktort láttak.

És jött az ünnep, már alig volt hátra
pár nap, és rászakadt a gond a házra,
mert játékboltról játékboltra járva,
volt játéktraktor lila, zöld meg sárga,
de égre, jaj, csak pirosat nem leltek.
Így hát egy zöldet vettek a gyerekek.

A kis Kristófnak félreállt a szája,
mikor a drága, zöld traktort meglátta.
Hiába mondtak neki minden szépet,
hogy már ne vágjon oly fancsali képet.
Hogy megnyugodjon, s ne teljen az este
szomorúsággal, hát sétálni vitte
az édesanyja. Kirakatok száza
ragyogott, szinte gyermekekre várva.

Egy áruház előtt, milyen csodás,
cukorkát osztott épp egy Mikulás!

Körötte vidám apró gyermekek
örvendtek vígan, hiszen ez remek.
De Kristóf, anyja kezéből kirántva
csöpp mancsát, így támadt a Mikulásra:

– Most már tudom, hogy a bűnös te voltál!
Piros traktor helyett egy zöldet hoztál!
És az öreg palástját kezdte ráncigálni:
– A zöld traktort most, azonnal cseréld ki!

Szegény szent Miklós! Ilyent még nem látott,
megdermedt. – Ó! – és szinte kővé vált ott,
majd rémülten dadogva megígérte:
– Kisfiam, majd jövőre... Gyere érte...

Szegény gyermek imádsága

Gyertyafényes szép karácsony...
hogy eljöjjön, alig várom!
Nem vágyom én fenyőfára,
csak meleg legyen a kályha!
Nem kell cukor, csoki szelet,
csak kapjak kis friss kenyeret.

Ha nálunk is angyal járna,
lenne csizma meg kabátka!
Ha az apám munkát kapna,
nem is kéne itt angyalka...
Venne apám minden szépet,
amiről anyám mesélget...

Se hús, se hal...

Se hús, se hal, se tűz, se jég...
Oly messze tőlük már az ég,
kihunynak mind a csillagok.
Csak köd szítál. Magam vagyok.

Nem látok új célt, új utat,
megölték mind az álmokat.
Nincs már szivárványos remény.
Minden hazug, nem gyúl ki fény.

Csak ülni, várni szüntelen,
Karácsony... Újév jön el...
Hazug szavakból már elég!
Se hús, se hal, se tűz, se jég...

Vannak napok...

L. Csépanyi Katalinnak

Vannak napok, amikor minden
úgy szakad ránk, hogy még az isten
se tud vigaszt, se jó szerencsét
hinteni ránk, s mindenki bánt,
vagy nem bánt, mégis
mintha csapást szórna az ég is,
fejünkre dől a ház,
és csupa gyász
ölel körül
és már semminek nem örül
a szív, az agy... Mindennek vége?
Se napfényre, se csillagfényre
nem vágyunk. ... Hát
ilyenkor kell egy jó barát,
aki megért, akit megértünk,
aki jobb, mint saját testvérünk...
Ikerlelkünk, bár messze, messze
valahol a távolba-veszve,
más térben, más időben él, de
mégis benne leltünk testvérré.

Újév napjára

Adjon isten minden jót:
Legyen jobb, mint eddig vót!
Adjon nekünk eleget,
Télen szobát, meleget,
Családoknak gyereket,
Hozzá munkát, kenyeret!

A pénz úgyis kevéske,
De a boltba betérve
Sokat adjanak érte!
Akkor mondjuk estére,
Én Istenem, jó Istenem,
Ez a nap már megérte.

Valamikor azt kérték,
Bor, búza kell s békesség.
Most azzal is beérnénk:
Legyen kenyér s békesség!

Hej, parádé...

Hej, parádé, vigalom!
Hegedű meg cimbalom,
ezt a csárdást kihagyom.

Kihagyom a többit is.
Azt a kutyamindenit,
rajtam ez már nem segít!

Elhal a dal estére.
Nincsen, aki megértse,
hogyan a könnyem hull érte,

mert még oda vágyom épp',
hol zajong a tarka nép,
hisz' az élet csak úgy szép.

Apró

Nem lesz többé vége-hossza
minálunk az örömnnek,
mert a lapok minden rossz hírt
szőnyeg alá söpörnek.

Tartalomjegyzék

Próza

Anna, a nyelvtelhetség	42
A titok	63
Az új kutya vallomása	52
Egy fiú, a C osztályból	44
Hátrányos helyzetben	47
Jelmezbál	40
Ketten a padon	50
Ki lesz a királylány párja	60
Mari néni emlékei	25
Miért kék?	36
Mintha beszélne hozzám	66
Napraforgók	28
Óvodások	34
Palló Zsuzsi szép lánysága	22
Rudi meg a lányok	12
Sanyi, a kedvenc	31
Szilveszteri cicabál	17
Ünnepi percek	38
Végre egy nagy szerelem!	7

Versek

Ahogyan lehet	84
Álmosan	120
Apró	133
Aranyosan	73
A tükör	80
Az aranyoszobor szerelme	74
Az Úr magánya	94
Bevallhatom	103
Bevásárlás után	122
Búcsú novemberben	110
Búcsúzó legény	107
Csak látszat...	92
Csak ültem	90
Decemberi csillaghullás	117
Egy állatorvos emlékére	97
Egy pillanat	82
Egy rövid dal régi iskolámról	91
Éhségmenet	86
És megpihent a hetedik napon	105
Felhőket hajt a szél	111
Felmentésül	83
Hajnali álom	72
Házi-béke	123
Hej, parádé	132
Hiába már	78
Hinni	98
Így, vagy úgy	95
Imbolygás	121
József Attila szobránál	89
Kavicsok	85
Keresgélés	118

Két gyufaszál	77
Ki hiszi el?	81
Ki kopog?	125
Ki tudhatná?	100
Kósza játék	93
Köszöntésül	79
Kristóf és a Mikulás	126
Még élek	119
Még utoljára	109
Mindig valami más	104
Mit mondhatok	99
Munka nélkül	88
Négy régi sor	70
Novemberi anziksz	112
Novemberi gondolatok	113
Olvastam egy hírt	87
Rémálmok	101
Robot	114
Sára baba vízi vára	124
Se hús, se hal...	129
Szavak éjszakája	76
Szegény gyermek imádsága	128
Szerelem, hol vagy?	71
Újév napjára	131
Üzenet a távolba	108
Válaszlevél	115
Válogatás	75
Vannak napok	130
Végelszámolás	116

Kiadja a Héthatár Kiadó
www.hetedhethatar.hu
Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.
Felelős kiadó: L. Csépanyi Katalin

Nyomdai munkálatok: B-Group Kft., Pellérd
Felelős vezető: Borbély Zsolt